

DARBININKAS

Vol. LXXXII, Nr. 35

Rugsėjis - September 12, 1997 Penktadienis-Friday

PERIODICALS

341 Highland Blvd.

Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina

\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- **Vilnius.** Priešnavikinių preparatų siuntą iš JAV organizacijos "Feed the children" gavo Lietuvos vaikų fondas. Labdaringos vaistų siuntos vertė - per 3 mln. 700 tūkst. litų. Visa ši siunta perduota Lietuvos onkologijos centrui, susitarus, kad, jei reikės, priešnavikinių preparatų čia galės gauti ir kitos onkologinius ligonius gydančios įstaigos. Labdara gauti vaistai gali būti skiriami ligoniams gydyti stacionariai ir ambulatoriškai.

- **Pabradė.** Kiniečiai, pakistaniečiai, somaliečiai ir kiti migrantai stumia savo dienas buvusioje sovietinės kariuomenės bazėje Pabradoje - toli nuo namų ir nuo išsvajotos Europos. "Čia ne Europa", - sakė Fiaqas, buvęs teisėjas iš Afganistano, gyvenantis Pabradoje Užsieniečių registravimo centre. "Europoje žmonės yra laisvi". Fiaqas - vienas iš 800 nelegalių imigrantų, kurie užtvindė Lietuvą per skylėtas rytines sienas. Pabradoje gyvenantys imigrantai skundžiasi, jog su jais yra elgiamasi kaip su gyvuliais, maistas prastas, sanitarinės sąlygos baisios, o lietuviai prižiūrėtojai - žiaurūs. Centro gyventojai skundžiasi, jog juos visus muša policininkai. Lietuvos pareigūnai šią informaciją neigia. Centrą aplankę Vakarų diplomatai sutinka, jog jis perpildytas, tačiau užsimeina, jog yra matę ir blogesnes sąlygas gyvenančių imigrantų. Dauguma Pabradoje Užsieniečių registravimo centre laikomų nelegalių migrantų norėtų pratesti savo kelionę į Vakarus ir neketina užsibūti Lietuvoje. Mažiau kaip šimtas atvykėlių pasinaudojo įstatymu jiems suteikta teise prašyti prieglobsčio ir persikelti į kitą centrą Rukloje.

- **Jurbarkas.** A. Giedraičio-Giedriaus vidurinės mokyklos moksleivėms Guodai Petkinytei ir Rūtai Tamošaitytei rugsėjo pirmąją įteikta S. Velonskio premija. Ją įteikė S. Velonskio premijos fondo pirmininkas Kęstutis K. Miklas. JAV gyvenantis verslininkas S. Velonskis po 2000 litų kasmet skiria geriausiai besimokantiems moksleiviams, kurie pasiryžę mokytis aukštojoje mokykloje. Tai jau ketvirtoji premija, įteikta A. Giedraičio-Giedriaus vidurinės mokyklos moksleiviams.

- **Klaipėda.** Keturias dienas uostamiesčio Menininkų namuose bei meno galerijose vyko fotografijos ir dailės parodos, kurios supažindino su bahajų tikėjimu, bendruomenės gyvenimu, veikla. Bahajų tikėjimas yra religija, vienijanti daugiau kaip 6 mln. sekėjų visose pasaulio šalyse. Latvija, Estija ir Lietuva yra paskutinės valstybės, kuriose susikūrė nedidelės bahajų bendruomenės.

- **Rugpjūčio 22 d.** Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje savo knygą "Lietuva kaip sapnas" pristatė Amerikos lietuvių rašytojas, kultūros veikėjas Algirdas Gustainis. Knygoje, kurią šiemet išleido "Vilniaus" leidykla, A. Gustainis aprašė savo viešnagę tuomet dar okupuotoje Lietuvoje 1989-aisiais. Tada rašytojas organizavo ir atlydėjo pirmąją JAV knygų parodą.

POKALBIS SU SEIMO PIRMININKO PAVADUOTOJU, KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ PARTIJOS VALDYBOS NARIU FELIKSU PALUBINSKU

Rimantas Varnauskas

Partija buvo atsidūrusi krizėje. Ar naujos valdybos išsirinkimas padės neiškristi į "žemesnę partijų lygą", kaip teigė kai kurie Jūsų partijos nariai?

Galėjote pastebėti, kad valdybos pakeitimas buvo įvertintas ir visuomenės, spaudos. Paskutinėse apklausose LKDP pakilo net 4 punktais (nuo 3 iki 7).

Ar ne Jūs teigėte, kad nežinia kur yra dingę pinigai, kuriuos partijai aukojo išeivija? Ar jau atsirado aiškumo?

Apie tai kalbėjau todėl, kad sklando visokie gandai - kiek gavome, jei tiek gavome tikrai, tai nesimato kur buvo išleista. Finansinis aiškumas turi būti ne tik mūsų partijoje, bet ir visame viešajame gyvenime.

Tad LKDP į "žemesnę lygą" nekeičiam?

Ne, absoliučiai ne, kaip tik LKDP dar nėra pasiekusi savo potencialo. Turėtume būti pati didžiausia partija Lietuvoje, kadangi tam yra kultūrinis atitikimas - Lietuvos žmonių ir LKDP pažiūrų. Mes, lietuviai, šiaip ar taip esame individualistai. Kiekvienas galvoje, kad kaip asmuo turime tam tikrą vertę, bet taip pat vertiname ir visuomeninį aspektą. LKDP - taip pat vertina žmogaus asmeninį išsivystymą, išsiskleidimą. Kaip ir visuomenės susiorganizavimą. Dėl

Feliksas Palubinskas

R. Šuikos nuotr.

to matau didelį sutapimą - tai, ko lietuviai nori, tą mūsų partija siūlo.

Buvo atsiradusi tam tikra trintis su "vyresniaisiais koalicijos broliais" - konservatoriais. Kokie santykiai dabar - normalūs, įtempti, yra konkurencija?

Natūrali įtampa egzistuoja, ką čia neigti. Ir tai visiškai normalus dalykas. Pagaliau mes esame dvi skirtingos partijos. Netgi labiau skirtingos negu žmonės išsivaizduoja. Žinoma, tie skirtumai viešai mažiau pasirodė, jeigu būtų didesnis koordinavimas prieš tai, nei dalykai pasirodė Sėme. Dabar yra daug skubėjimo prilydinti įstatymus ir

koordinacija nėra tokia efektyvi kaip turėtų būti. Tada nesutariamai ir iškyla į viršų.

Kodėl taip skubama, kas nors vejamasi, tai, kas prarasta? Kiek teisingas Č. Juršėnas, kai vartoja "buldozerio" terminą?

Tas "buldozeris" buvo ir pono Č. Juršėno laiku, jis ir dabar tam tikru atžvilgiu yra. Problema tame, kad keičiama visa sistema, reikia pakeisti daugybę įstatymų. Būtų žymiai geriau, jei kiekvieną įstatymą nagrinėtume ilgiau, žinotume, koks bus jo poveikis. Deja, yra tiek daug problemų... dėl to ir tas skubėjimas. Ateityje mes sulėtėsime, pasikeis ir įstatymų priėmimo būdai. Daugiau dirbsime komitetuose, o ne Seimo posėdžiuose.

Krikdėmai lyg ir oponuoja konservatoriams dėl strateginių objektų privatizacijos. Ar skiriasi požiūris į tai, kas yra strateginis?

Problema viena - tai, kas 4 metus buvo strateginiais objektais, staiga tapo ne strateginiais. Jau tai kelia klausimą - kodėl taip staigiai pasikeitė požiūris? Labai gaila, kad nebuvo apibrėžta - ką Lietuva laiko strateginiu objektu. Turėdami apibrėžimą - galėtume spręsti, kas yra, o kas nėra strateginis objektas. O ar monopolinė įmonė bus Lietuvos, ar užsienio rankose - ji vis tiek turi būti kontroliuojama ne (nukelta į 2 psl.)

ARTĖJA LEMIAMAS PRIVATIZAVIMAS

Vytautas Rubavičius

Konservatorių vyriausybė yra nusprendusi labai sparčiai privatizuoti didžiąsias Lietuvos gamyklas bei įmones, kurias įprasta vadinti strateginėmis. Tiesa, nors ir sutariama, jog strateginis ekonomikos sektorius egzistuoja, tačiau valdžios vyrai kol kas nesiteikia paaiškinti, kaip jie tą strategiskumą suvokia ir kokias įmones laiko strateginėmis.

Šiaip jau strateginis ekonomikos sektorius susiklostė iš tam tikrų energetikos, transporto, komunikacijų ir kitų šakų. Šiuo metu kalbama tik apie privatizavimo svarbą bei užsienio investicijų būtinumą. Tačiau neaišku, nei koks ekonominės raidos, ekonomikos struktūros modelis yra numatytas bent jau artimiausiam dešimtmėčiui, nei kaip šis privatizavimo etapas "veiks" mūsų nacionalinius interesus. Atrodo, jog vienintelis "nacionalinis interesas" yra kuo greičiau telekomunikacijos, energetiką, jūrų laivininkystę, naftos ūkį ir pan. perduoti užsienio firmoms. Nesilmsiu svarstyti, ką ir kaip reikia privatizuoti, ką būtina ar nebūtina išlaikyti valstybės rankose, kokios ekonomikos šakos yra gyvybiškai svarbios tautos išlikimui, kokie politinio ir ekonominio poveikio mechanizmai turėtų užtikrinti, jog dabartinis privatizavimas ne susilpnintų, o sustiprintų Lietuvos valstybingumą, Lietuvos ekonomikos konkurencingumą. Pabandyti tik paryškinti vieną iš pirmo žvilgsnio keistą artėjančio didžiojo privatizavimo ypatumą. Privatizavimas skirtas vien už-

sienio. Privatizavimo ideologija - "pritraukti užsienio investiciją". Užsienio kapitalas laikomas nelygstama vertybe, ir visai nekalbama apie nacionalinio kapitalo galimybes šiame privatizavimo etape. Ne kalbama ir apie lietuvių išeivijos kapitalą. Kodėl vis dėlto, privatizuojant strateginius ekonomikos objektus, atstumiamas vietinis, nacionaliniu vadintinas kapitalas? Gal to kapitalo net nėra? Tačiau kai tik atviriau išsikalbi su rimtais, tačiau spaudos puslapiuose

nesilankančiais verslininkais, imi suvokti, jog ne tokia jau maža jų uždirbto kapitalo dalis jau investuota užsienyje. Dėl įvairių priežasčių. Pagrindinė - nelabai palanki savoms investicijoms mokesčių politika, valdininkų korumpuotumas ir savivalė, baimė rodyti uždirbtus pinigus. Suprantama, yra dalis ir kriminalinio kapitalo. Pradedant tokio masto privatizavimo etapą reikėtų bent jau pagalvoti ir apie nacionalinio kapitalo interesus, nacionalinio kapitalo augimo perspektyvas. Juk nacionalinio kapitalo galia tiesiogiai susijusi su valstybės sugebėjimu įtvirtinti

ir ginti nacionalinius interesus. Tačiau iš šalies žiūrint kyla įtarimas, jog daroma viskas, kad strateginius objektus privatizuotų vien užsieniečiai, o to privatizavimo vadeles savo rankose laikytų aukštųjų valdininkų bei su jais susijusių verslininkų sluoksnis, kuris paskyrė save atstovauti valstybei.

Beveik visos ekonomiką tvarkančios valstybinės institucijos šiuo metu yra užsiėmusios vien užsienio investicijų paieška ir privatizavimo projektų kūrimu.

Kaip didžiausi laimėjimai spaudoje pagarsinami pasirašyti kontraktai su užsienio konsultacinėmis firmomis. Tuo užsiima Ūkio, Europos reikalų, Ryšių ir informacijos ministerijos ir asmeniškos ir ministeriai. Stengiasi neatsilikti ir kai kurių kitų ministerijų padaliniai. Kodėl vis dėlto taip garbinamas užsienio kapitalas (neneigiu jo svarbos mūsų ekonomikos plėtrai) ir kodėl taip demonstratyviai ne galvojama apie konkurencingą nacionalinį kapitalą? Pabandyti atsakyti į šį klausimą.

Vietinis kapitalas visiškai nereikalingas tam aukštosios valstybės sugebėjimu įtvirtinti (nukelta į 2 psl.)

1943 METŲ DRAMOS DALYVIAI SUSITINKA NEW YORKE

Algirdas Landsbergis

Rugpjūčio 26 d. Kennedy aerouoste, New Yorke, su srautu atvykėlių iš Europos, Amerikos žemė palietė ir du kuklūs pensininkai iš Lietuvos. Tačiau juodu bematant apsupo būrys žurnalistų, įremino TV kamerą ir foto aparatų objektyvai.

Albino Žilevičiaus ir jo sesers Stasės Brazauskienės kelionė į New Yorką prasidėjo dar 1943

enintelis žodis - stebuklas".

Šį rudenį iš spaudos išeis knyga apie Kacą ir jo artimųjų išgyvenimus. Ją jis sudarė iš savo dar ryškių atsiminimų ir išlikusių dienoraščių.

Ilgus dešimtmečius išgelbetieji ir išgelbėtojai nežinojo apie persiktuosius likimus. Jiems susižinoti padėjo Lietuvos nepriklausomybė, atsivėrusios sienos. Natanas Kacas prisimena savo apsilankymą Lietuvoje ir pokal-

Sima Katz (kairėje) ir Stasė Brazauskienė po ilgų nežinios metų susitinka New Yorke. Howard Simmons nuotr.

m. lapkritį jų gimtajame ūkyje, Telšių apskrityje. Tą dieną jų tėvai nusprendė suteikti prieglaudą septyniems Lietuvos žydams.

Natanas ir Sima Kacai prieš kelėtą dienų su penkiais savo gimiminėmis buvo pabėgę iš Šiaulių geto. Natano tėvo draugas, Antanaitis, juos nuvedė į Žilevičių ūkį. Ten jie buvo paslėpti dar žinėje, iškastame bunkeryje, o vėliau už poros dirbtinų sienų. Ir taip jie išliko gyvi iki sovietų atėjimo 1944 m. Visą tą laiką ne tikai pabėgėlių, bet ir Žilevičių šeimos gyvybė kabojo ant plauko, nes žydų slėpimas buvo baudžiamas mirtimi.

Kai po 53 metų lektuvus su Žilevičiumi ir Brazauskiene nusileido New Yorke, ten juos apkabino ir išbučiavo trys dar gyvi iš septynių pabėgėlių bei Kacų dukterys ir anūkės.

Natanui ir Simai Kacams po karo vargais negalais pavyko išvykti iš sovietų okupuotos Lietuvos. Jie atsidūrė New Yorke, kur Natanas ėmė verstis nekilnojamo turto pardavimu. Sulaukęs 77 metų, jis tebedavovauja savo įsteigtą firmą. Abu Kacai neblogoi tebekalba lietuviškai.

"Nepraeina diena, kad aš nepagalvočiau, kaip mes išlikome gyvi", kalbėjo Kacas. "Tam tėra vi-

bį su Vytautu Landsbergiu. Šis jam patarė susisiekti su Šiaulių žydų organizacija. Ir taip gyvybiškas ryšys buvo atstatytas.

Svečiai iš Lietuvos New Yorke praleis porą savaitių. Jų viešnagės viršūnė bus Kacų anūkės Bat Micva - religinė brandos ceremonija rugsėjo 7 d., Manhattano Piere viešbutyje. Ta proga Izraelio generalinis konsulas New Yorke Žilevičiui ir Brazauskienei įteiks "tarptautinių teisolių" žymenis. Šventėje dalyvaus ir Lietuvos konsulas Petras Anusas.

"Kas jūsų tėvelius, visą šeimą, paskatino taip pasielgti?" paklausiau Žilevičiaus.

"Tėvas paprastai pasakė: "Žmones pavojuje reikia gelbėti", prisiminė tada dar 15-metis jo sūnus. "Mus tėvai taip išugdė. Mūsų namuose visi rasdavo prieglaudą - juos žmonės vadino "gėrio namais".

Taip lietuvis ūkininkas iš Telšių apskrities po 54 metų tebedalyvauja šiandienos dialoge apie lietuvių-žydų santykius. Jisai savo vaikams neaiškino, kad 1940 m. žydai išdavė Lietuvą ir taip patys užsitraukė pražūtį; jis necitavo "Siono išminčių protokolų" kaip rimto istorinio dokumento, jis nekalbėjo apie "žydus" - svetimkūnius, bet apie "žmones pavojuje", kuriuos "reikia gelbėti". Taip statomi "gėrio namai".

KETINTA SURENGTI PROVOKACIJĄ PRIŠ VILNIAUS KONFERENCIJOS DALYVIUS

Septyni Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos (SKAT) pareigūnai mėgino surengti provokaciją prieš rugpjūčio 12 d. Vilniuje prasidedančios tarptautinės konferencijos dalyvius. Tai išaiškino Vidaus reikalų ministerijos specialiosios tarnybos, pasitelkusios kitas šalies teisėsaugos institucijas.

Kaip pranešė Vyriausybės spaudos tarnyba, sėkmingai užbaigus daugiau nei savaitę vykdytą operaciją, buvo sulaikyti septyni SKAT pareigūnai, tarnaujantys Šiauliuose bei Radviliškyje. Šio nusikalstamo, kruopščiai ruošio išpuolio organizatorius yra baigęs buvusios Tarybų Sąjungos Gynybos ministerijos aukštąją karo vadų mokyklą Leningrade ir savo veiksmus mėgino

dangstyti žinomų Lietuvos politikų vardais.

Iškelta baudžiamoji byla, atliekamas kruopštus tyrimas

Valstybės saugumo departamento direktorius Jurgis Jurgelis sakė, kad jo vadovaujamos žinybos pareigūnai taip pat dalyvavo teisėsaugininkų operacijoje, tačiau išsamesnės informacijos apie incidentą nepateikė, nes "taip susitarta".

Vidaus reikalų ministerijos atsisakė informuoti, kokia provokacija buvo planuojama, tačiau garantuoja konferencijos dalyvių saugumą.

ELTA

(atkelta iš 1 psl.)

tik paties monopolisto, bet ir visuomenės. Kai kurios sritys, aišku, turi būti monopolios, bet tas nereiškia, kad visi sprendimai turi būti to monopolio ranke. Visuomeninės komisijos turėtų stebėti ar monopolis veikia visuomenės naudai.

Vis tik, ką laikytume strateginiu objektu?

Mes laikytume visus tuos objektus, per kuriuos kita valstybė galėtų paveikti mūsų politiką. Pavyzdžiui, Būtinge galėtų būti laikoma strateginiu objektu. Jeigu, tarkime, Būtinge priklausytų Rusijai, tai žinome, kaip Rusija reaguoja į savo interesus. Visai įmanoma aplinkybė, kad kada nors bus pasakyta: "privatome apsaugoti savo objektą". Net ir įvedant savo sargus į mūsų valstybę. Panašūs grąsinimai yra buvę. Panašūs dalykai buvo padaryti Kaukaze.

Vėlgį, jei naftą "užsuktų" iš Rytų, tai Būtinge būtų svarbus taškas gauti naftos iš kitur.

Iki kokio laipsnio jūs pasiryžę oponuoti koalicijos partneriams?

Koalicijos kuriamos tam tikriems tikslams pasiekti. Ši taip pat. Vieną kartą tikslą pasiekus, kelsime klausimą, ar ir toliau mums reikės šios koalicijos. Jei

POKALBIS SU SEIMO PIRMININKO PAVADUOTOJU, KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ PARTIJOS VALDYBOS NARIU FELIKSU PALUBINSKU

bus dalykų, dėl kurių negalėsime sutarti, tai koalicija bus beprasmi. Koalicija nėra tas pats, kas vedybos, koalicija nėra visam gyvenimui.

Prieš Prezidento rinkimus vėl pastrašė vieno (ar kelių) išeivijos kandidato problema. Ar reiktų keisti konstituciją, rinkimų įstatymą, kad išeivija galėtų laisviau įsitraukti į politiką?

Deja, šis reikalas pasidarė tik vieno žmogaus (V. Adamkaus - red.). Jei šis reikalas būtų iškeltas žymiai anksčiau, tai nebūtų atrodo, kad konstitucija keičiama tik vienam žmogui.

Ar žmogus turi turėti laiką gyventi Lietuvoje? Aš - nieko prieš. Tam tikru atžvilgiu, gyvenimas, geriau susipažįsti su situacija. Ir tą patirtį gali vartoti, kai darai sprendimus. Jeigu tas kandidatas tikrai norėjo būti kandidatu į prezidentus, kodėl negalėjo grįžti į Lietuvą ir pagyventi 3 metus. Įsijaušti į situaciją. Tas būtų buvęs ir jam naudingas, ir Lietuvai.

O bendrai - aš už tai, kad užsienio lietuviai būtų labiau

ijungti. Ten yra daug žinių, patirties. Be to, esame labai nedidelė tauta ir turime branginti kiekvieną tautietį. Prireikti prie savęs, kad nutautėjimas neįvyktų taip greitai, kai į juos visai nekreipiame dėmesio. Tautiečiai užsienyje yra įvairiausiose pozicijose, įvairūs profesionalai. Per juos galima prieiti ir prie tos visuomenės. Netolima praeitis rodo, kaip svarbu turėti kuo daugiau Lietuvos situaciją atjauniančių žmonių. Sovietmečiu Lietuvos klausimas buvo keliamas užsienio lietuvių pastangomis. Jei ne jie, tai daugelį metų apie Lietuvą ne daug ką būtume žinoję. Kaip, pavyzdžiui, apie kokią Gruziją.

Daug prikalbėta apie išeivių grįžimą Tėvynėn, bet vyksta lyg ir atvirkštinis procesas - lietuviai išvažiuoja į JAV. Asmeniškai jau dvi draugų šeimas "praradau".

Užsienio lietuviai čionai nesukuba, nes migracijos tarnybos ir patys įstatymai buvo labai "nedraugiški". Man pačiam teko daug pastangų įdėti, kad daugiau pasų. Tendencija buvo - "tu čia

nereikalingas". Labai gaila! Nes į Lietuvą būtų sugrįžę nemažai pensininkų ir čia išleidę savo pensijas.

Kad mūsų jauni žmonės išvyktų į užsienį yra didžiulis nuostolis. Bet reikia bent naudotis tuo faktu, kad jie tenai, nes ir ten gali būti naudingi Lietuvai. Reikia palaikyti artimus ryšius tiek su ankstesnėmis, tiek su dabartinėmis emigracijos žmonėmis. Jeigu išvykusiems ekonomiškai pasisektų, o mes Lietuvoje sukurtume geresnes sąlygas verslui, tai galbūt jie grįžtų ir taptų naujais investuotojais į mūsų ekonomiką.

Daug kalbame apie Lietuvos įėjimą Europon. Ar matote ją ten šį tūkstantmetį?

Neturime pasirinkimo. Be to, esame nedidelė valstybė. Įdėdant pastangų ir esant norui susitvarkyti, galime gana greitai. Dėl to mums lengviau įeiti į Europą nei didesnėms valstybėms.

Vėlgį, pasaulis ieško artimesnio bendravimo, sienos griauamos tarp tu, kurie esti vienoje grupėje. Jei atsidursi už sienos, tai nepateksi nei su savo gaminiais, nei kitų privilegijų turėsi. Tačiau eidami Europon turime prisiminti, kad tautinių atžvilgiu bus nemažai pavojų. Tam turėtume atitinkamai pasiruošti.

Lietuvos Prezidentas apie incidentą su savanoriais

Algirda Brazauską apie incidentą su sulaukymais Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos (SKAT) pareigūnais rugsėjo 4 d. rytą informavo ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius. Prezidentas tikina, kad savanoriai, rengę provokaciją prieš rugsėjo 5 d. prasidedančios Vilniaus konferencijos dalyvius, yra sulaukyti, todėl niekas niekam negresia.

"Provokacijos nebuvo, buvo tik kalbos. Vyksta tyrimas, netrukus viską sužinosime", - sakė A. Brazauskas žurnalistams po susitikimo su Bulgarijos Prezidentu Petaru Stojanovu (Petar Stojanov).

Bulgarijos delegacija taip pat domėjosi SKAT pareigūnų su laikymu.

Lietuvos vadovas svečius informavo, kad pagal reglamentą savanoriai turi teisę laikyti ginklą savo namuose.

A. Brazauskas sakė, jog nėra informacijos apie tai, ar rengiamos provokacijos metu galėjo būti aukų. "Ji laiku užkirsta", - pažymėjo valstybės vadovas.

ELTA

monėmis valdyti vietinį kapitalą. O šita galia taip pat turi savo kainą. Įsivaizduokime, jog daroma viskas, kad stiprėtų vietinis kapitalas. Šitai jau savaime mažintų valdininkijos galias. Stiprėjantis vietinis kapitalas su valdininkija vis primygtiniau stengtųsi bendrauti aiškia įstatymų kalba. Gal net stengtųsi įtvirtinti nuostatas, jog valdininkai yra finansškai atsakingi už tą žalą verslininkams, kurią jie padaro savo neteisėtais, nekompetentingais ar aiškiai korupciniais sprendimais. Ar galima šitai įsivaizduoti Lietuvoje? Neįmanoma. Tad į visus ekonomistų, žurnalistų, kai kurių politikų keliamus klausimus, kurie susiję su greit prasidėjančiu didžiuoju privatizavimu, linkstama atsakyti taip, kaip Europos reikalų ministrė L. Andrikienė atsakė paaiškinimų laukiantiems socialdemokratams: "o mes vis tiek privatizuosim". Tokios yra lietuviško strateginio mąstymo viršūnės. Tačiau neabejokime privatizavimo strategų sugebėjimais valstybės vardą ir galias pasitelkti savo interesams.

Aukšto pilotazo lakūnas - sklandytojas Jurgis Kairys prieš savo lėktuvą prieš skrydį. Rimvydo Strikausko nuotr.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamasis turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2629.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose ir imigraciniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. Tel. (860) 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamas garbingas laido tuves. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojoje vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kežys, 217-25/54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax: 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJĄ
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino
MEMORIALS

66 - 86 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

+

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

VYTIS
KELIONIŲ IR TURIZMO
AGENTŪRA

✕ LĖKTUVAI
✕ LAIVAI (CRUISES)
✕ TRAUKINIAI (AMTRAK)
✕ AUTOBUSAI
✕ NUOMOJAMOS MAŠINOS
✕ VIEŠBUČIAI
✕ IDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS

GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ
MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELEMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA
VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
40-24 235 Street, DOUGLSTON, N. Y. 11363
TEL.: 718 423 - 6161, 1 - 800 - 77 - VYTIS
FAX 718 423 - 3979

Tūkstančiai Lietuvos vaikų šiemet mokyklos duris praverė pirmą kartą.

V. Kapočiaus nuotr.

Kadenciją baigusios PLB valdybos pareiškimas

Po penkerių metų įtempto darbo 1997 m. rugpjūčio 24 d. perdavėme pareigas Devintojo PLB seimo išrinktai naujai valdybai ir savo kadenciją baigėme.

Nors ilgį ir sunkūs buvo metai, tačiau Kraštų Bendruomenių vadovybių, jų padalinių ir gausių tautininkų padedami, visuomenės remiami, savo uždavinį įvykdėme ir istorijai vertinti paliekame mūsų puoselėtą darbą. Mūsų idėjos, mintys ir darbai Devintojo PLB seimo buvo pripažinti, užgirti ir už veiklą PLB valdybai buvo padėkota.

Tokią teigiamą įvertinimą priimdami dėmesin, iš savo pusės norime nuoširdžiai padėkoti visoms Lietuvos valstybės įstaigoms Lietuvoje ir užsienyje, lietuvių Bendruomenės padaliniams, organizacijoms bei pavieniams asmenims, PLB valdybai sudariusiems reikiamas sąlygas ir padėjusiems jai Aštunto PLB seimo nutarimus, PLB Konstitucijos ir savo įsipareigojimus vykdyti.

Pirmiausia dėkojame Lietuvos Respublikos Prezidentūrai, Seimui, Vyriausybei, Regioninių problemų ir tautinių mažumų departamentui, ypač šių įstaigų vadovams, už šio istorinio, pirmą kartą Lietuvoje įvykusio, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Devinto seimo priėmimą, globą ir pagalbą lėšomis bei gausia patyrusių žmonių darbo talka. Lietuvos Vyriausybės skirtos lėšos padėjo į seimą atvykti Rytų

Kraštų Bendruomenių atstovams, o darbo talka PLB valdybai padėjo sukurti profesionalią organizacinę sąrangą.

Labai dėkojame PLB valdybą remusioms Kraštų Bendruomenių bei jų padalinių vadovybėms, ypač padėjusioms lėšomis; finansinėms įstaigoms ir pavieniams aukotojams, nuolat papildžiusiems mūsų skurdų iždą; JAV Lietuvių fondui, parėmusiam ne vieną mūsų darbą ir žurnalą "Pasaulio lietuvis". Dėkojame Lietuvos ir užsienio lietuvių televizijai, radijui, spaudai ir joje savo pranešimus bei rašinius apie mus skelbusiems bendradarbiams padėjusiems sužadinti visuomenę su mūsų tikslais, idėjomis, užmojais, darbais.

Ilgai PLB valdybos narių mintyse liks mus išrinkęs ir visada rėmęs bei palaikęs Aštuntasis PLB seimas, tačiau niekada nepamiršime Lietuvos sostinėje Vilniuje, Seimo Rūmuose, įvykusio istorinio Devintojo PLB seimo, pajėgusio susivokti prieštarų nuomonių sraute, teisingai su-

prasti dabartį, perkelti į ją 1949 m. birželio 14 d. paskelbtos Lietuvos Chartos principus išlaikyti iš jų išsirutuliojusią Pasaulio Lietuvių Bendruomenės sąrangą, jos Konstituciją ir taip ilgai laikui užtikrinti ypač mūsų puoselėto pagrindinio PLB uždavinio - lietuvių išlaikymo tarp užsienio lietuvių testinumą.

Sveikiname IX Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo išrinktą naują PLB vadovybę, linkime sveikatos, ištvermės, jėgų ir Dievo palaimos vykdyti Lietuvos Chartos, PLB Konstitucijos įpareigojimus bei Devinto PLB seimo nutarimus.

Jus gerbianti kadenciją baigusi PLB valdyba: Bronius Nainys - pirmininkas, Baniutė Kronienė - sekretorė, Rimas Česonis, Kostas Dočkus, Juozas Gaila, Vacys Garbonkus, Vytautas Kamanas, Dr. Petras Kisielius, Milda Lenkauskienė, Paulius Mickus, Dr. Vitalija Vasaitienė, Aleksas Vitkus

Lemont,
1997 m. rugpjūčio 24 d.

ARTĖJA LEMIAMAS PRIVATIZAVIMAS

(atkelta iš 1 psl.)

dininkijos sluoksniui, kuris savąją europinius standartus atitinkančią gerovę susiejo ar sieja su užsienio firmomis, esamomis ar būsimomis užsienio investicijomis, įvairiais eurovaldininkijos sluoksniais. Užsienio kapitalas vienaip ar kitaip atlygina didžiojo privatizavimo strategams.

Ir negailėdamas. Perduodant ekonomiką į užsieniečių rankas atsiranda galimybės tapti didžiųjų firmų atstovais, konsultantais, bendrų projektų ir pan. kūrėjais, dalyvauti eurovaldininkijos žaidimuose, kaitalioi valdininko ir verslininko kreslius. Kita vertus, išlaikoma galimybė administracinėmis prie-

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Periodicals postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĖ KOMISIJA —

Konstitucijos įpareigojimus prisimenant

Amerikoje rugsėjo 17 d. bent valdiškieji pastatai bus papuošti vėliavomis. Federalinė vyriausybė, o taip pat atskirų valstijų vyriausybės bei miestai, organizacijos paminės tą dieną pritaikytomis ceremonijomis. JAV prezidentas paskelbė rugsėjo 17 d. pilietybės dieną ir pradžia konstitucijos savaitės, kuri baigsis rugsėjo 23 d.

Prezidentas savo proklamacijoje mini, kad JAV konstitucija simbolizuoja žmonių teisę patiems valdytis. Konstitucija, kuria remiasi šio krašto valdžia, nebuvo sukurta vieno įkvėpimo pagavimu. Kaip prezidentas savo pareiškime pabrėžia, tai buvo "už laisvę, teisingumą, lygybę ir žmogaus vertingumo pripažinimą ilgų kovų viršūnė".

JAV konstitucija pasirašyta 1787 m. rugsėjo 17 d. Tai diena paminėti ir pilietinėms pareigoms bei teisėms įsisąmoninti 1952 m. vasario 29 d. Kongresas bendra rezoliucija rugsėjo 17 dieną pavadino pilietybės diena. 1956 m. rugpjūčio 2 d. bendra rezoliucija Kongresas pagedavo, kad kiekvienais metais JAV prezidentas ta diena prasidedančią savaitę paskelbtų konstitucijos savaitę.

Konstitucija ir jos teisingumo, laisvės ir bendros gerovės idealai - primena prezidento proklamacija - privalo rasti palankaus atgarsio visuose piliečiuose, nežiūrint jų etnografinės kilmės. Šių idealų puoselėjimas ir gynimas prieš bendrą priešą ypatingai naujesiems piliečiams gali tapti egzistencinės svarbos klausimu.

Amerika laikoma dėl tautinės ar religinės laisvės persekiojamųjų priebėga. Ji taip pat patraukė ir priglaudė žmones, kurie bėgo nuo vargo ir ieškojo geresnio gyvenimo.

Panašių motyvų skatinami, šiame krašte susitelkę ir tie žmonės, kurie kūrė šios šalies konstituciją. Susitelkę iš įvairių kraštų, buvo ir praktiškai patyrę, kaip yra negera, kai nesi saugus dėl savo gyvybės, nesi laisvas, neturi bent trupinėlio tos laimės, kurios ir šiame pasaulyje dar galima pasiekti. Sutardami, iškilmingai laisvės deklaracijon įrašė, kad anie blogiai nebepasikartos: nebus prievartos žmogui, nebus kliudoma jam laisvai kurti savo laimę, nebus draudžiama kitam to paties siekti.

JAV tuo keliu ejo nuo pat pradžios ir toliau jį tebeina. Nors ir čia rasime trūkumų, - jų gi visur pasitaiko, - bet ir patenkintų žmonių čia rasime daugiausia.

Konstitucija apsaugoja asmens ir įsitikinimų laisvę. Šiame krašte pilniausiai užtikrintos tikėjimo, žodžio, spaudos, kritikos ir veikimo laisvės. Bet JAV neapsiriboja tų laisvių vykdymu tik savo viduje. Šiandien JAV yra su visu pasauliu tampriai susijusios, nes visų kraštų buitis yra susisukusi į vieną kamuolį. Izoliacija nebeįmanoma. Amerika jau nebegali išsaugoti savo laisvę, nesirūpindama kitų kraštų laisve ar net jų išlaisvinimu.

Suprantama tad Amerikon suplaukusių ir jos pilietybę turinčių žmonių dvejoja pareiga:

- lojaliai vykdyti konstitucijos numatytas pareigas šiam kraštui;
- aktyviai prisidėti, kad šioje konstitucijoje minimomis žmogaus teisėmis bei laisvėmis galėtų naudotis žmonės ir kituose kraštuose, rūpintis pirmiausia tais kraštais, iš kurių jie ar jų tėvai yra kilę.

KRISTAUS MAGNA CHARTA

Kun. dr. Kornelijus Bučmys

Ir koks žmogaus įžulumas - dažnai atmesti paties Dievo įsakymus ir bandyti juos pakeisti sau priinamesniais. Juk pats Jėzus Kristus, Dievo Sūnus, savo Evangelijos naujuoju įstatymu jokiu būdu nepanaikino senojo įstatymo. Juk Dievas yra tik vienas ir Jis nesikeičia. Tarp Sinajaus kalne duotų įsakymų ir Kristaus linksmosios naujienos nėra pagrindinių skirtumų. Išganytojas pakartotinai primindavo, kad jis neatėjo įstatymo panaikinti, bet jo vykdyti.

Senajame įstatyme tilpusios dogmatinės ir moralinės tiesos nebuvo Kristaus panaikintos, bet tik įvairiais atvejais labiau išvystytos. Pavyzdžiui, žmogžudystės atvejų dekalogas uždraudžia patį žudymą, kai tuo tarpu Kristus pasmerkia net ir pyktį, kuris gali būti žmogžudystės priežastis. Tokiu būdu Kristus patobulino senąjį įstatymą, pareikalaudamas ne vien išorinio, bet taip pat ir vidinio prisitaikymo ir įstatymo užlaikymo. Nepanaikindamas moralinių įstatymų, Kristus juos tik patobulino. Nepakeisdamas dogmatinių tiesų, jas tik išvystė, plačiau paaiškino.

Pradinis Kristaus kalno pamokslas tikrai gali būti laikomas Evangelijos skelbime Jo Magna Charta. Šv. Augustinas pastebi, kad šiame pamoksle randama visa, kuo grindžiama tema - tikrasis krikščionio charakteris. Čia nusakomi Dievo karalystės įstatymai, kaip prieštarauja pasaulio vaikų norui.

Kalno pamokslas prasideda aštuoniais palaiminimais, kurie tampa tarsi viso pamokslu vedamoji mintis ir esminė santrauka. Tai buvo naujo tautos vado naujas įstatymas, naujai pateiktos taisyklės ir nurodymai, kaip jo sekėjai sėkmingai gali pasiekti Dievo artumą savo sieloje ir dalyvavimą jo laimėje amžinybėje. Būdinga, kad palaiminimai nieko nekalba apie nuodėmę, bet klausytojų dėmesį nukreipia į dorybių siekimą. Tikrai didelis ir esminis skirtumas tarp nusiteikimo daryti gera ir nusiteikimo vien tik vengti blogio. Gerumas nėra kas tai pasyvaus, negatyvaus, bet turi pasireikšti aktyviai ir su pilna energija. Nėra tokio

dalyko kaip neigiamos dorybės. Mūsų sielos ir kūno pajėgos mums yra suteiktos ne tam, kad mes pajėgtumėm vien tik išsilaikyti nuo blogio, kad niepaženktume sau ir kitiems. Tos pajėgos mums yra suteiktos veikimui gerio link.

**Tamsybių laikai
gudresni už šviesos vaikus
- kerta į šaknis**

Maskvos Valstybinis teatras 1963 metų vasaros sezoną pradėjo vaidinimu "Frakuotas Kristus". Jį turėjo pamatyti moksleiviai, darbininkai ir po to išdiskutuoti. Bet vienas garsiausių sovietijos artistų Aleksandras Rostovcevas, laikytas ištikimu komunistu, laimėjęs kelis kartus Maskvos Didžiąją premiją teatro srityje, šio vaidinimo metu pakeitė rolės žodžius ir Dievą ne įžeidinėjo, bet Jam meldėsi.

Rostovcevas šioje neva "dramoje" turėjo vaidinti pagrindinę rolę - Kristų. Teatras buvo perpildytas žiūrovų. Pirmame veiksmo matomas neva "altorius", kurio kryžius sudėstytas iš alaus, vyno ir degtinės butelių. Aplink altorių neva šoka kūningi popai, ant grindų vartosi storos vienuolės. Šis aktas beveik be garso: jis turi žiūrovą juokinti ir nuteikti pasityčiojimui iš religijos. Antrame veiksmo į sceną išeina Rostovcevas Kristaus vaidmenyje, apsirengęs ilga tunika. Rankoje jis laiko didžiulę Naujojo Testamento knygą. Pagal iš anksto paruoštą tekstą jis turi perskaityti dvi pirmąsias Kalno pamokslu eilutes, po to trenkti šv. Raštą ir savo tuniką į kampą ir sušukti: "Duokite man fraką ir cilindrą!" Tačiau Rostovcevas vaidina visai kitaip, nei tekste numatyta. Jis oriai ir rimtai perskaito pirmąsias Kalno pamokslu eilutes: "Palaiminti beturčiai dvasioje, nes jų dangaus karalystė. Palaiminti romieji, nes jie paveldės žemę". Užuo šioje vietoje numetęs knygą ir drabužį šalin, jis ramiai skaito toliau: "Palaiminti, kurie liūdi, nes jie bus paguosti". Sufleris nežino ką daryti. Publiką jaučia, kad Rostovcevas čia vaidina ne pagal numatytą rolę. Artistas gi, susikaupęs vėl palenkia galvą prie šv. Rašto ir galin-

gu balsu perskaito ne tik Kristaus palaiminimus, bet visą šv. Mato evangelijos penktą skyrelį baigdamas: "Būkite tad tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas". Žiūrovai klausėsi įtemptai ir tyliai. Artistas gi, pamaldžiai persižegnojo ir didžiai susijaudinęs sušuko: "Viešpatie, atsimink mane savo karalystėje". Ši neva "drama" scenoje daugiau nebepasirodė. Rostovcevo vardo artistų sąrašė irgi nebeliko. Jo likimą galime suprasti. Bet jo

Laikinumas.

V. Kapočiaus nuotr.

didvyriškumo garsas nuskambėjo per visą žemės rutulį. (Apie tai buvo "New York Times", Vokietijos žurnale "Neue Bildpost" 1963 m. rugpjūčio numerio, lietuviškoje Eltoje, Londone leistame "Šaltinyje" 9 - 1963 m. spalio mėn. nr. 5, psl. 167. ir kitur.)

Tai buvo diena prieš 2000 metų, kaip ir kitos dienos, Palestinoje. Minia apsupo kalną, kaip armija, pasirengusi pilies apgimui ir laukė Pranašo žodžių. Niekas nenujautė, kad ši diena virs viso pasaulio istorijos

girdo dideli ir dar niekada negirdėti žodžiai. Minia stovėjo apstulbusi. Žmonės žiūrėjo vienas į kitą lyg netikėdami savo ausimis, lyg norėdami patikrinti ar jie gerai nugirdo ir suprato Pranašo žodžius. Nejaugi neturtas galėtų būti palaima? Kaip jis būtų palaima, jei patriarchai, Izraelio karaliai ir Rašto žinovai turėjo tiek žemės, tiek gyvulių, kad jų niekas negalėjo suskaičiuoti.

Dideli ir niekada negirdėti žodžiai aidėjo, skriejo per minią į plačius tolius. Palaiminti be-

(nukelta į 4 psl.)

Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė

Vincas Krėvė

8

Papasakojau jam viską - savo pasikalbėjimą su Dekanozovu, su Merkiu. Šilingas atidžiai manęs klausė, kramtydamas iš susijaudinimo nagus.

- Kas liečia Smetoną, tai Merkys labai klysta. Prezidentas žinojo, ką darė. Tremtyje jis Lietuvai bus naudingesnis, negu čia pasiliekęs bolševikų pastumdėlis - pareiškė Šilingas man pabaigus pasakoti. - Jo vietoje aš taip pat būčiau pasielgęs.

- Bet ką tu man patarsis dabar? Ar turiu priimti Merkio pasiūlymą, ar galiu lengva širdimi nuo jo atsakyti?

- Aišku kaip diena, kad privalai priimti, - atrėžė man Šilingas. - Aš netikiu nei vienu Dekanozovo žodžiu ir manau, kad bolševikai jau yra susitarę su vokiečiais dėl Lietuvos ir apskritai dėl visų Pabaltijo valstybių likimo, bet turim gelbėti, kas dar išgelbėti galima...

- Vadinasi, patari man pasidaryti bolševikų "pastumdėliu", kaip patsai išsitarei, ir gal nieko nepasieks pasilimti visą atsakomybę už jų veiksmus Lietuvoje, būti ateityje apkaltintu dėl bendradarbiavimo su jais ir, ko gero, netekti doro vardo...

- Kokią turi reikšmę vieno žmogaus vardas ar net gyvybė, kai yra reikalinga gelbėti valstybę ir tautą! - sušuko Šilingas. - Aš irgi buvau stuldomas ir būčiau nei vieną akimirą nesvyravęs, jei bolševikai nebūtų atmetę mano asmens. Ir žinai, kodėl privalai? Aš taip galvoju: anksčiau ar vėliau, be abejo, vokiečiai karą turės pralaimėti. Tada ir bolševikams, kaip ir vokiečių draugams, teks pasitraukti ir iš Lenkijos, ir iš Lietuvos, ir kitų srčių, kurias jie buvo užėmę su vokiečiais susitarę. Būtinai reikia, kad iki tam laikui nors formaliai išliktų Lietuvos vyriausybė.

Pareiškiau abejojimą, kad aš galėčiau pajėgti tokiam uždaviniui, kuris ir prityrusiam politikui nebūtų lengvas. Be to, negi žinau, kas yra tie primesti man bendradarbiai? Be abejonės, jų tarpe susiras komunistų, o gal net provokatorių... Šilingas susirūpino, susimąstė.

- Vis tiek neturi tiesos atsakyti. Gal teks nukentėti, bet ir mes visi senosios kartos inteligentai ir Nepriklausomos Lietuvos kūrėjai jau esame pasmerkti. Būsime sunaikinti vienu ar kitu būdu visi, kurie nepanorės ar negalės pasprukti į užsienį, jei karas ilgėliau užtruks. Aišku, pirmoje eilėje politiniai veikėjai, kaip aš ir į mane panašūs, bet iš Lietuvos aš nebėsiu.

- Tavo pranašavimai tiesiog siaubingi! - pasakiau jam. - Jie ir už mane drąsesnį siela galėtų atbauginti.

- Žinai, ką tau patarsiu, - pašokęs iš vietos ėmė bėgioti išilgai kambario. - Pamėgink patsai derėtis su bolševikais. Pareikalauk, kad į vyriausybę įsileistų nors Natkevičių, mūsų dabartinį atstovą Maskvoje, ar bent Ernestą Galvanauską. Jei bolševikams tikrai svarbu, kad nauja vyriausybė turėtų krašto pasitikejimą, jie gali sutikti, jei griežtai pareikalaus.

- Manai, kad Galvanauskas tokiomis perspektyvomis sutiktų eiti į vyriausybę? - pareiškiau abejoję.

- Daug ką galima prikišti Galvanauskui, bet kad jis yra tikras patriotas, ištikimas Lietuvos sūnus, aš neabejoju.

- Paskambink jam ir sužinok, ar jis namie, - paprašiau. - Norėčiau su juo pasikalbėti.

Šilingas paskambino. Galvanauskas buvo namie ir sutiko su manim pasimatyti tuojau.

- Neužmiršk, kad sunkaus kryžiaus, kurį likimas nori užveltį ant tavo pečių, neturi tiesos nusikratyti, - atsisveikindamas kalbėjo Šilingas. Jau duryse jis mane nutvėrė už kaklo, apkabino abiem rankom ir pabučiavo. - Tai mano tau palaiminimas į Golgotą kopti...

Galvanauskas pusrūčiavo, kai aš atėjau. Pas jį suradau V. Sidzikauską, buvusį mūsų atstovą Berlyne.

Pasakiau, kokių reikalų atėjau.

- O ką mano Šilingas? - susidomėjo Galvanauskas.

Atpasakojau Šilingo nuomonę apie būtiną reikalą eiti į vyriausybę, bet nusišėpiau jo nuotaikingus pranašavimus, kuriais aš tuo metu ir pats netikėjau. Aš, kaip ir daugelis kitų, klydau, manydamas, kad bolševikai jau yra pamatę savo klaidas, kurias padarė pirmaisiais valdymo metais, ir jų jau nebekartos. Išorinius pakeitimus, daromus tik formaliai, laikiau tikros evoliucijos požymiais.

Taip manydamas, neabejoju, kad nebus kartojamos klaidos kituose kraštuose, kuriuose jiems pasiseks įsitvirtinti nors laikinai, išgyventos jau pačioje Rusijoje.

Pasakiau E. Galvanauskui, kokių reikalų esu pas jį atėjęs.

- Aš visai pritariu Šilingo nuomonei, kad niekas mūsų neturi teisės atsakyti nuo darbo, kuris gali būti naudingas Lietuvai, nors tasai darbas grėstų didžiausiu pavojumi, - pareiškė Galvanauskas. - Neatsisakau jėiti į vyriausybės narius, jei tik jums pasiseks įtikinti dabartinės padėties viešpačius, kad aš esu reikalingas. Bet aš abejoju, kad jums tai pasisektų.

- Pamėginsiu, - pareiškiau.

- Neabejoju, kad bolševikai čia neilgai išsilaikys, jų karas su vokiečiais neišvengiamas, - iškišo į mūsų pasikalbėjimą V. Sidzikauskas. - Jie ir karą pradėjo tik todėl, kad užgrobtų derlingus Ukrainos plotus, kurių kolonizacijos planai seniai jau pagaminti. Karas su anglais ir kitais jų sąjungininkais - tai tik priemonė užnugariumi apsaugoti. Vokiečiai visai neslepia savo siekimų ir tikrųjų tikslų. Jie mano, ir visai pamatuotai, kad bolševikams nugalėti užteks vieno kito mėnesio laiko.

- O jų draugiškumo sutartys su bolševikais, sutikimas atiduoti jiems didžiausius Lenkijos plotus, net tas Rumunijos dalis, kurios niekadoms nebuvo rusų valdomos, nekalbant jau apie Pabaltijo valstybes? - paabejoju jo teigimu.

- Ir naciams, ir bolševikams sutartys neturi jokios reikšmės, tuo įsitikinti turėjom ir mes, ir visas pasaulis pakankamai progu, - pareiškė Sidzikauskas. - Tiek vieni, tiek ir kiti jų mano, kad laikytis sutarčių, kai jos jau nereikalingos jiems, yra pasenęs buržuazinis prietaras, dargi labai negirtinas, o bolševikų akimis - netgi nusižengimas prieš partijos kodeksą.

- Vokiečių laimėjimas sudarytų mūsų tautai tikrą pavojų, - pastebėjo Galvanauskas. - Jiems čia išsigalėjus, visa mūsų tauta būtų pasmerkta išnykti.

- Niekuoomet jie nelaimės karą! - karštai paneigė Sidzikauskas. - Anglai - šalti realistai. Negi jie ryžtųsi tęsti karą, kai beveik visa Europa šiandien vokiečių rankose, jeigu neturėtų užtikrinimo, kad į karą tikrai įstos ir Jungtinės Amerikos Valstybės su visa savo technika ir ištekliais galybe. Te tik vokiečiai įsivelia į karą su rusais ir įklimpstą į jų begalines erdves, pamatysite, kad amerikiečiai paskelbs jiems karą. Istoje, kai visų kitų jėgos jau bus išsisėmusios ar bent žymiai susilpnėjusios, jie nulems karo likimą ir su juo viso pasaulio.

- Jūsų samprotavimai, pone ministeri, visai realūs ir įtikinami, -

(nukelta į 4 psl.)

■ Ankstyvą rugpjūčio 31 d. rytą Paryžiuje autokatastrofoje žuvo princesė Diana ir jos draugas milijonierius Dodis Al Fayedas. Automobilį, kuriuo važiuojo princesė, motociklais persekiojo fotografai. Vairuotojas, mėginamas pabėgti nuo įkurių žurnalistų, nesuvaldė automobilio ir rėžėsi į tunelio pertvarą. Princesė Diana mirė ligoninėje dvi valandas trukusios operacijos metu. Jai buvo 36 metai. Septyni automobilių persekiojimo fotografai sulaikyti, jiems pateikti kaltinimai pavojingu elgesiu kelyje, tapusiu mirties priežastimi.

■ Pasaulio valstybių vadovai rugpjūčio 31 d. pareiškė užuojautas Didžiosios Britanijos karališkajai šeimai ir žmonėms. Didžiosios Britanijos ministras pirmininkas Tony Blair, Prancūzijos prezidentas Jacques Chirac, JAV prezidentas Bill Clinton, Pietų Afrikos prezidentas Nelson Mandela, Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius Kofi Annan, Lenkijos, Kroatijos, Šveicarijos, Graikijos ir Turkijos vadovai su giliu liūdesiu sutiko žinia apie princesės Dianos mirtį ir prisiminė ledi Dianą kaip vieną nuostabiausių pasaulio moterų, didelę dalį savo gyvenimo paskyrusią labdarai. Kai kurių valstybių vadovai negalėjo rūsčių žodžių spaudai, daugelio nuomone, tiesiogiai atsakingai už princesės mirtį. Vokietijos kancleris Helmut Kohl pareiškė, jog "princesė Diana tapo vis brutesnės konkurencinės kovos spaudos rinkoje" auka.

■ Europos komisijos narys, kuriojantis santykius su Rytų Europos šalimis, Hans van den Broek žurnalistas Briuselyje pasakė, kad ES sieks visiškai ES ir Rusijos bendradarbiavimo susitarimo įsigaliojimo dar šiais metais, o taip pat aktyviai remis Rusijos pastangas tapti Pasaulio prekybos organizacijos nare. Sekantis ES ir Rusijos vadovų susitikimas greičiausiai įvyks spalio mėnesi.

KRISTAUS MAGNA CHARTA

(atkelta iš 3 psl.)

turčiai dvasioje. Ne tie palaiminti, kurie nors mažai turi, bet yra iauję žemę kaip kurmiais, kurių visas gyvenimo tikslas yra susikrauti turtą ir numirti, jo niekam nepanaudojus. Ne tie palaiminti, kurie vien tik taupo pinigų ir užmerkia akis artimo vargui. Ne tie palaiminti, kurie mažai turi, bet daug nori. Ne tie palaiminti, kuriems pinigai ir turtas yra visuotinis išganymas, kurie mano, kad pinigai yra laimė.

Palaiminti beturčiai dvasioje. Tai tie, kurie niekada neužmiršta, kad turtas ir pinigai yra tik priemonė ir pagalba žemės kelionėje į amžinybę. Tai tie, kurie neprisiima nei prie žemės, nei prie pinigų. Tai tie, kurie neieško laimės pinigais, bet gerame darbe. Palaiminti tie, kurie patenkinti tuo, ką turi; kurie dalinasi duonos kšniu su dar mažiau turinčiais; kurie už savo dosnumą nereikalauja atlyginimo, bet savo ištekliams nuostirdžiai vykdo gerus darbus, mažina artimo vargą, šluosto asaras.

Kol žmogus žmogui vilkas, kol jo širdis gobši ir nesidomi artimo gėrbūviu, tol kalbėti apie geresnį socialinį rytojų yra bergždžia. Neturto giliajai priežasčiai glūdinti pačiame žmoguje, tenka reformuoti pirmiausia ne istatymus ir santvarką, bet žmogaus nusistatymą kito žmogaus atžvilgiu socialinių ir ekonominių problemų srityje. Taigi, žmonijai reikia širdies reformos. O tai jau nebe socialinis, bet dvasinis ir dorovinis klausimas.

Kristus savo kalno pamokslo pradžioje tad ir apeliuoja į gerą sąžinę, skelbdamas antgamtinės dorybės - dvasinio neturto reikalą. Netikintieji, išjuokdami šį Kristaus palaiminimą, beturčius dvasioje vadina dvasios ubagais, t. y. kvailiais, silpnapročiais žmonėmis. Kristus gi, skelbdamas šį palaiminimą, apie tokią galimybę tikrai negalvojo.

Šio palaiminimo prasmės nagrinėjime galime pastebėti tris neturto dvasios atspalvius. Aukščiausias šio palaiminimo laipsnis - tai savanoriškas turto atsisąjimas ir tapimas beturčiu iš meilės Kristui. Tokia išvada kyla iš paties Kristaus žodžių: "Kiekvienas, kuris palieka namus... ar dirvas dėl mano vardo, gaus šimteriopai ir paveldės amžiną gyvenimą" (Mato 19, 29). Že-

mesnis palaiminimo laipsnis - tai nesavonoriškas neturtas, tačiau savanoriškoje dvasioje priimamas ir iš Dievo meilės noriai pakeliamas. Trečias palaiminimo laipsnis yra skiriamas medžiagiškai turtingiems, kurie vis dėlto prie turto nėra prisirišę ir kurie nemano, kad jis yra aukščiausia vertybė, kurie jį laiko tik Dievo Apvaizdos įėjimo duota priemone daryti gerus darbus kitų gerovei.

Turtas ir neturtas savyje yra abejingi dalykai. Visą čia nulemia dvasia, kaip tais turtais naudojamas ir kaip jie vertinami. Daiktai savyje nėra blogi, tik jų vartojimas ar piktnaudojimas nustato mums moralinį nusikaltimą ar nuopelį. Neįsimylėti turtus yra didelė dovana, bet niekas nenori prisipažinti trokštąs turtų. Visi ginasi, kad turtais reikalingi dėl vaikų, dėl išikūrimo, dėl senatvės. Ir niekad, girdi, nebus per daug ir taip kraunama. Kraunama ne tik teisingu darbu, panaudojant savo jėgas, bet kartais ir neleistinomis priemonėmis.

Beje, šį palaiminimą vykdančiai gali tai patikrinti ir fizinėmis priemonėmis. Ar žymiai pasikeis pulso dažnumas ir kraujospaudimas staiga loterijoje laimėjus didelę sumą pinigų?

Antrasis palaiminimas klausytojų nusteibimą dar labiau padidino, nes Kristus pareiškė: "Palaiminti romieji, nes jie paveldės žemę". Žydai gyvena ta mintimi, kad vieną dieną jiems teks visa žemė, kai Mesija nežemiška jėga sutriuškins romėnų legijonus ir pagonių puikybės sutryps į dulkes. Tačiau kuriam iš jų atėjo į galvą mirtis, kad kantrumas ir romumas būtų kelias paveldėti žemei? Priešingai, jie aiškiai matė ir suprato, kad tik kardo ašmenys, tik geležinis kumštis gali paverkti ir valdyti žemę. Todėl jiems nelabai patiko mintis, kad romumu ir kantrybe būtų galima atstatyti Izraelio karalystę. Tas pranašas, siūlęs romumą, turi būti nepraktiškas svajotojas ir idealistas.

(Tęsinys kitame numeryje)

DARBININKA laiškai pasiekia ir elektroniniu paštu (E-mail)!
jkleras@aol.com

Juodojo kaspino dieną - vėl prie A. Mickevičiaus paminklo

Lietuvos Laisvės Lygos lyderis Antanas Terleckas teigia, kad kelias į Lietuvos nepriklausomybę prasidėjo prieš dešimt metų įvykusiame protesto mitinge Vilniuje prie Adomo Mickevičiaus paminklo.

Tai jis dar kartą pareiškė rugpjūčio 23 dieną toje pat vietoje, minint pirmojo mitingo dešimtmetį. Antanas Terleckas, trumpai prisiminęs tas dienas, daugiausia kalbėjo apie dabartinę Lietuvos padėtį. Jis apgailestavo, kad neišpildė daugelio to mitingo dalyvių svajonės matyti tikrai demokratišką ir klestinčią Lietuvą. Lietuvos žmonės nuskurdinti, tauta naikinama fiziškai ir dvasiškai, kalbėjo Lygos vadovas. Jis kvietė "pasisemti drąsos ir kiekvieną dieną žygiuoti prie Vyriausybės rūmų, kuriuose sėdi bailiai".

Minėjimo pradžioje prie Adomo Mickevičiaus paminklo susirinko apie du tūkstančius žmonių. Po pirmųjų kalbų, kuriose daugiausiai ir itin aštriai kritikuota Seimo dauguma bei Vyriausybė, dalyvių gretos ėmė pastebimai retėti. Pabaigoje jų liko apie 300-400. Į minėjimą buvo

Antanas Terleckas mitingo prie A. Mickevičiaus paminklo Vilniuje metu. V. Kaponiaus nuotr.

atvykęs Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis, tačiau po Antano Terlecko ir dar kelių kraštutinai nusiteikusių minėjimo

dalyvių kalbų jis paliko skverelį prie Adomo Mickevičiaus paminklo.

ELTA

Prisimename Juozą Kreivėną (Jo mirties dešimtmečio proga)

E. Šulaitis

Štai jau prabėgo dešimtmetis nuo žinomo Chicago lietuvių veikėjo Juozo Kreivėno mirties. Gegužės 24-ji yra ta diena, kuomet jau prieš dešimt metų sustojo jo širdis, plakusi tik truputį ilgiau negu 75-rius metus.

J. Kreivėnas visą laiką gyveno Chicago pašonėje - Cicero lietuvių telkinyje, bet daugiausia darbavosi Chicagoje. Ji gerai pažinojo visa lietuviškoji Amerika, nes jo užsiėmimai bei pasiekimai peržengė parapijines ribas. J. Kreivėnas buvo muzikologas, vargonininkas, dirgantas, mokytojas, žurnalistas, redaktorius, J. Žilėvičiaus-J. Kreivėno Muzikologijos archyvo vedėjas, lietuviškos knygos uolus rinkėjas bei platinotojas, didelis ir taurus lietuvis. Kaip per atsisveikinimą su mirusioju buvo pažymėta, nežiūrint jo didžiulių nuopelnų įvairiose lietuviško

gyvenimo srityse, pirmiausia J. Kreivėnas buvo žmogus iš didžiosios raidės.

Gera atsimenu atsisveikinimą su velioniu 1987 m. gegužės 26 d. Butkaus koplyčioje Cicero. Čia pradinį žodį tarė velionio bendradarbis, žurnalistas Vytautas Zalatorius, o pirmasis atsisveikinimo jaunas dr. Petras V. Kisielius, kalbėjęs vardu šimtų jo mokinių, kuriems J. Kreivėnas diegė lietuvišką žodį, skatino meilę lietuviškai dainai, Lietuvai ir visam, kas lietuviška. Nenuostabu, jog kita jo mokinė, Daiva Markelytė, milijoninį tiražą turinčiame "Chicago Tribune Magazine" neseniai aprašė J. Kreivėno pastangas šiose srityse.

Aš neseniai perklausiau garstinę atsisveikinimo iškilmų juostą, kurioje yra užfiksuoti tada kalbėjusiųjų žodžiai: dr. Leonardo Šimutis, kun. Vaclovo Gutausko, Juozo Masiulionio, dr. Kazio Pemkaus (jo jau nėra

gyvųjų tarpe), Antano Giedraičio, Jono Dainausko.

Čia norisi pacituoti tik mažą ištrauką iš žinomo Amerikos lietuvių veikėjo, muzikos veterano dr. Leonardo Šimutis atsisveikinimo kalbos (jo tėvas irgi buvo įvairių organizacijų veikėjas, žurnalistas):

"Susirinkome atiduoti paskutinę pagarbą lietuviui pedagogui, žurnalistui, muzikologui ir archyvistui. Juozas Kreivėnas buvo aktyvus visose šiose srityse beveik visą savo gyvenimą. Atvykęs į Cicero 1950 metais, jis įsijungė į Lietuvių Vargonininkų sąjungą ir buvo pakviestas redaguoti Sąjungos leidinį - "Muzikos žinias". Jis išplėtė jų turinį ir jas padidino. 1951 m. jis mane pavadavo kaip vargonininkas Aušros Vartų parapijoje ir vėliau buvo pakviestas tos parapijos vargonininku. Mes daugelį kartų giedodavome laidotuose ir susitikdavome koncertuose. Jis buvo labai aktyvus Vargonininkų Sąjungos narys".

Toliau dr. Šimutis teigė: "Kai Juozas Žilėvičius gyveno pas Tė- (nukelta į 8 psl.)

Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė

(atkelta iš 4 psl.)

lyg nusidžiaugęs pritariau jam. - Duok, Dieve, kad taip atsitiktų. - Jūs uždavins - išlaikyti bent vyriausybės pavidalą, kol ateis vokiečiai. Tada jau jūs nebetiksit ir turėsite savo vietas užleisti kitiems, kurie stengsis eiti tuo pat keliu, kol pagaliau ir vokiečiai pralaimės. Tada tik Lietuva galės vėl atsistoti ant savo kojų ir sudaryti tikrą nepriklausomą vyriausybę.

- Gal tada Smetona sugrįš, - įterpiau savo pastabą. - Ne. Smetonos dainelė, kaip ir visų kitų diktatorių ir diktatorių, jau bus sudainuota. Jo vaidmuo mūsų krašto gyvenime jau baigtas, - su įsitikinimu pabrėžė Sidzikauskas.

- Jis ir pabėgė staiga ne tiek bolševikų bijodamas, kiek savųjų, bent aš tokį įspūdį gavau, pasimatęs su juo Eitkūnuose, - pastebėjo Galvanauskas.

- Rodos, jūs jį vijotės? - klausiu. - Vijomės su generolu Vitkausku, bet nepavijome. Kai atvykome į Kybartus, ten jau nesuradom Smetonos, - pasakoja Galvanauskas. - Prie sienos jį buvo sulaukę šauliai ir gana nemandagiai su juo pasielgė, bet jis juos apgavo ir aplinkiniais keliais, per balas, basi perėjo su palydovais per sieną. Vitkauskas buvo uniformuotas, todėl negalėjo pereiti sienos, bet aš nuvykau į Eitkūnus ir suradau jį viešbutyje "Rus". Mėginau jį prikalbinti grįžti, bet šeimyna beveik išstūmė mane iš kambario. Taip nieko nepešė turėjome grįžti į Kauną...

Kai apie antrą valandą grįžau namo, man pranešė, kad jau kelis kartus buvo skambinę iš rusų atstovybės, vis klausdami, ar dar nesu grįžęs. Prašė paskambinti, kai tik sugrįšiu.

Maniau pirmiau papietaut ir tik tuomet paskambinti. Bet nespėjau dar atsisėsti prie stalo, kai telefonas ėmė veikti. Man priėjus ir paklausus, kas skambina, atsiliepė atstovas Pozdniakovas. Jis tuojau perdavė ragelį J. Paleckiui, kuris paklausė manęs, ar jau esu apsisprendęs priimti pasiūlytas pareigas ir ar jis galės pateikti ein. Prezidento pareigas Merkiui naujos vyriausybės narių sąrašą ir prašyti patvirtinti jį?

Atsakiau, kad mano sutikimas pareis nuo sąlygų priėmimo, kurias turėsiu pateikti, ir prašiau paskirti vietą, kur galėčiau su juo susitikti ir pasikalbėti.

Paleckis ilgai tylėjo. Matyti, pridengęs ragelį tarėsi su savo patarėjais. Paskui pasakė, kad patsai pas mane atvažiuosias.

Už pusės valandos atvyko, tik ne vienas, bet su Pozdniakovu.

Aš jau buvau pasiruošęs, kaip turui kalbėti ir kokių būdu pareikalauti, kad į Ministerių Tarybą būtų pakviestas Galvanauskas. Todėl iš karto pradėjau pasikalbėjimą pareiškimu, kad, mano nuomone, svarbiausia Ministerių Taryboje vieta ir atsakingiausias vaidmuo - tai finansų ministeris. Kitose srityse padarytos klaidos lengvai išlyginamos, o finansų srityje jų beveik negalima atitaistyti, bent greitai laiku. Dažniausiai šioje srityje padaryti klaidingi žingsniai skaudžiai atsiliepia krašto gyventojams ir kuriam laikui net gali sužlugdyti viso krašto gerovę. Būsimosios Ministerių Tarybos sąrašą numatyta finansų ministerio asmuo man visai nėra žinomas kaip finansininkas, ir todėl negalėsiu juo pasitikėti ir tuo pačiu pasiimti atsakomybę prieš kraštą.

Paleckis pertraukė mano kalbą, kad į finansų ministerio vietą yra siūlomas gabus ministerijos valdininkas ir liaudininkų partijos žymus veikėjas.

Atsakiau, kad valdininko sugebėjimas gerai atlikti pavestą jam darbą visai neįrodo, kad jis bus geras finansų ministeris. Metas dabar labai sunkus, nepaprastai gali būti painios darbo sąlygos, kurios pareikalavus, kad šiam atsakingam darbui vadovautų prityręs žmogus, turintis tik mano, bet ir viso krašto patikėjimą. Sutikčiau priimti siūlomą man pareigą - faktiškai ministerio pirmininko - tik tuo atveju, jei finansų ministeriu būtų pakviestas E. Galvanauskas ar prof. Jurgutis.

Paleckis pasiūlymą į Pozdniakovą, lyg klausdamas jo patarimo. - Aš manau, kad tamsta turėtum gerai apsvarstyti pono profesoriaus pasiūlymą ir tik apgalvojęs duoti atsakymą, - patarė jam Pozdniakovas.

Paleckis pritardamas lingavo galvą. - Gerai, po valandos kitos aš tamstai, ponas profesoriau, dar šiandien pranešiu savo nusistatymą šiuo klausimu, - pareiškė jis atsikeldamas.

Tuo mūsų pasikalbėjimas šį kartą pasibaigė.

Buvau tikras, kad jis nuvyko į Maskvos atstovybę tartis. Maniau, kad ten nesutiks įsileisti Galvanausko į Ministerių Tarybą, tokiu būdu atkris ir mano kandidatavimas, kuo būčiau labai patenkintas.

Bet atsitiko visai kitaip. Nepraslinko dar valanda, kai Paleckis paskambino, kad jis rado sąlygas priimtinomis. Užklaustas Galvanauskas sutiko paimti finansų ministerio vietą. Tikisi, kad daugiau kliūčių nebeatsiras ir ryt dieną jis galėsias sukviešti pirmą naujosios vyriausybės pasitarimą.

Susirinkimas skiriamas dešimtą valandą ryto ministerio pirmininko raštineje...

Atvykau į ministerio pirmininko raštinę anksčiau, negu buvo sutarta - apie devintą valandą. Mane sutiko Mašalaitis, Ministerių Tarybos reikalų vedėjas. Jis man papasakojo, kad Paleckis buvo čion atvykęs dar prieš aštuntą. Pasikalbėjęs su juo, Paleckis paskambinęs ir rusų atstovybė, ilgai kalbėjosi telefonu, paskui pareikalavo automobilio ir išvyko, pažadėjęs greitai laiku grįžti.

Mašalaitis buvo pateikęs jam atsisveikinimo pareiškimą, kaip jis visuomet darydavo, ministeriui pirmininkui pasikeitus.

- Kodėl norite pasitraukti? - paklausė jį Paleckis.

- Gal neįtiksiu ponui pirmininkui, - atsakė jam Mašalaitis. - Gal turite numatę savo žmogų, tinkamesnį sau. Nenorėčiau kliudyti...

- Jokių savų žmonių neturiu, - atsakė jam Paleckis. - Jei laikotės dėsno dirbti Nepriklausomos Lietuvos labui, galite pasiilkti savo vietoje...

Niekas dar tada nežinojo apie slapčius Maskvos susitarimus su Hitleriu, kurie paaiškėjo tik karui pasibaigus. Todėl, išgirdęs šį Mašalaičio pasakojimą, pagalvojau, kad Paleckis nėra susirišęs jokiais pasižadėjimais bolševikų atžvilgiu ir mano taip, kaip ir mes manome: tikisi, kad laviruodami galėsime išsilaikyti, kol pasibaigs karas, ir tuo išgelbėsime Lietuvą ir jos nepriklausomybę.

Lengviau atsikvėpiu, pagalvojęs, kad Paleckio asmenyje turėsime ne prieštą, bet bendramintį...

Dešimtą valandą jau buvo susirinkę beveik visi naujosios vyriausybės nariai ministerio pirmininko kambarėje. Mūsų tarpe dar nebuvo vidaus reikalų ministerio M. Gedvilo ir švietimo ministerio Venclovos. Mane blogai nuteikė faktas, kad Paleckis visą laiką bėgiojo į raštinę ir iš ten, kaip man pasakė Mašalaitis, kalbėjosi su rusų atstovybe...

(Bus daugiau)

Onė Baliukonytė

*

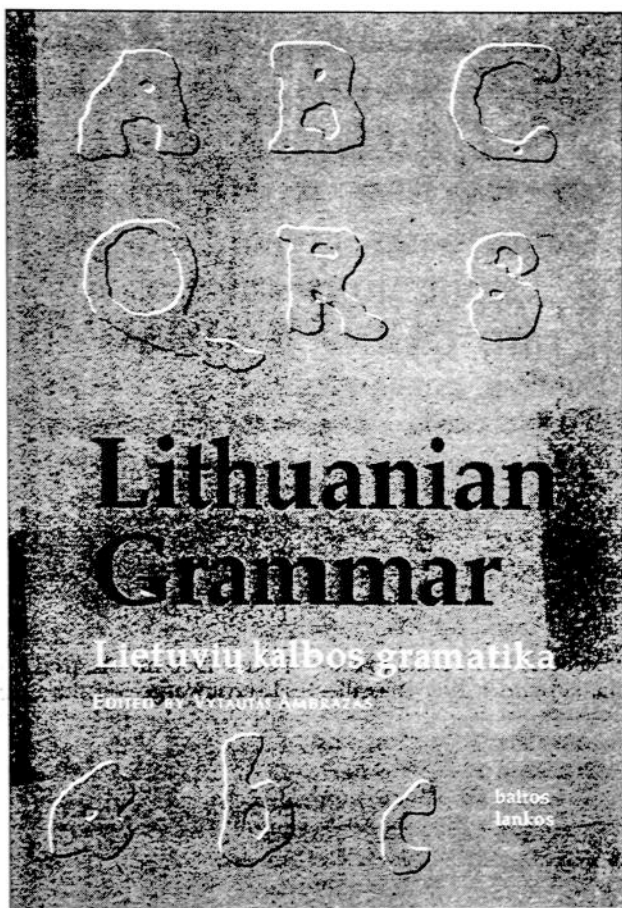
Dagio žiedą - širdį keliu
Iš po kojų, kariu, ratų -
Su siera kvapu... Pakeliui
Mums Velykų vandens, Rarotų

Šilumos ir šviesos? Švairių
Rankų motinos su kalėdaisiais?
Į krūtinę delčių veriu -
Ir gyvenimo fazę keičias...

Ak vaikystės viltie!.. Nūnai
Aš daužausi triukšminguos ringuos,
O vis vien: ką paniūniavai -
Net aitrai buitimi užspringus

Išdainuosiu... Nors pailsau!
Nebylųstės įžadų verge -
Iškukuiki dar sykį sau
Žalią tėviškę... Vaikas verkia

Devintam skaistyklos aukšte
Tarp daiktų kruvinai dulkėtų...
Tik atmintis prieš pavirsdama paukšte:
Kristi būna skaudu ir kieta!

Pirmą kartą pasirodė tokia išsami ir visapusiška, prabangiai išleista, lietuvių kalbos gramatika anglų kalba **"LITHUANIAN GRAMMAR"**, skirta lietuvių kalba besidominčiam skaitytojui, nemokančiam šios vienos seniausių indoeuropiečių kalbų. 800 puslapių knygoje siekiama aprašyti dabartinės lietuvių kalbos gramatinę sistemą. Knygą išleido "Baltos lankos", remiamos Lietuvos vyriausybės, Sorošo fondo, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir Lietuvos tautinio mokslo fondo. Daugiau informacijos apie šį retą leidinį galite gauti paskambinę į "Darbininko" redakciją (718) 827-1352.

Pertvarkomas didžiausias Lietuvos kino teatras

Antrą rugsėjo savaitę pradėtas iš pagrindų remontuoti didžiausias Lietuvos kinoteatras "Lietuva", eantis Vilniuje. Remontas turėtų užtrukti iki lapkričio. Numatoma rekonstruoti pastatą, perdengti stogą, sutvarkyti interjerą, patobulinti techninę bazę, įrengti

dar vieną mažesnę salę, skaitmeninę garso aparatūrą. Bilietai po remonto kainuos apie dešimt litų. Kinoteatro direktorė mano, kad ši kaina neatbaidys grįžtančių į kino teatrus žiūrovų, kurie, matyt, jau pajuto skirtumą tarp piratinių ir originalių filmų. R

Dailininkė Elena Urbaitis prie savo skulptūros "Plienas dabar" - 1996 metais Lietuvos technikos bibliotekos kiemelyje Vilniuje.

Dalia Juškienė

Viskas poeto Justino Marcinkevičiaus darbo kambaryje, regis, taip pat, kaip prieš penkerius metus:

knygos, stalas su rašomąja mašinėle (poetas juokiasi - "ne-klausio" jo kompiuteriai, net nemėgina jais rašyti), skaitytojų meilę bylojantys dėmesio ženkliukai, už lango į Antakalnio šlaitą kopiantys medžiai... Tik žvilgsnis kitas - šviesesnis. Po tos viešnagės parengtame interviu neslėpiau nuostabos sutikusi jį liūdną. Tąsyk, 1992-aisiais, ir mano pašnekovas nerodė apsimetinio žvalumo, apgailestaudamas, kad tarpusavio rietenos, nesutarimai mus padarė nebesustatomus, nebesuvedamus į Baltijos kelia, kad tie pastarieji metai, atiduoti visuomeninei politinei veiklai, buvo pavogti iš kūrybos. Šįsyk, kai skola kūrybai mažta, pašnekos jį turėjot argumentu: keliasdešimties tūkstančių poezijos knygų tiražus, šimtus poezijos vakarų, susitikimų su rašytojais ir pan. Ar tebeturėtumėte argumentų, jei reiktų ginti šiandieninę poezijos mūzą ir jai tarnaujančius? - Pagrindinis argumentas būtų skaitytojas. Laikas ir skaitytojas. Kitokių teisėjų turbūt nėra. Žinoma, per šį laikotarpį poezija, kaip ir knyga apskritai, "gynbos" argumentų gerokai prarado. Sovietiniais laikais poezijos knygų tiražai pasiekdavo net 50 tūkst. egzempliorių. Prisimeiname ir "Poezijos pavasario" šventes Kaune, Lakštingalų krantinėje, kai poezijos almanachai būdavo išgraibstomi, o poetai apgulami, prašant autografo. Dabar šito didele dalimi netekome. Ir netekome šiek tiek demonstratyviai nusišukdami nuo skaitytojų, atsisakydami nuo kontakto, kuris buvo. Tais laikais poezija buvo užsikrovusi gal ir per didelę našta - ji tarytum siekė pakeisti religiją, tikėjimą. Gal siekė to ne tiesiogine prasme, bet poezijos vakarai, skaitymai, knygų tiražai tartum liudijo, kad poezija gyvena žmonėse, sakyčiau, mistinį gyvenimą. Dabar kartais labai dirbtinai užsišifruodami savotiškai atgrežiamo nugara skaitytojui. Neteigių, kad turime kalbėti primityviai, kad turime aiškinti savo metaforas, skaidrinti vaizdinius ir t. t. Poezija visada turi žengti šiek tiek pirmą žmogaus, tačiau jo negali prarasti savo horizonto. Tada poezijos gyvenimas netekdų prasmės. Juk yra šalių, kur poezija iš tikrųjų jau nebereikalinga. Galbūt ir tokią ateitį žengiame ir mes?.. Dabar vietoje 30-80 tūkstančių egzempliorių išleidžiame tūkstantį, ir tai nieko nestebina. Aišku, dar ilgai bus žmonių, kurie skaitys poeziją, lauks poezijos, eis į susitikimus su rašančiais poezija.

- Kartais išskiriame praeities tarpsnį, tiesiog įvardydami jį: buvo gera diena, geras mėnuo, geri metai. Ką jums reiškia geri metai ir ar tokie buvo pastarieji?

- Gyvenimas nepriklauso viename žmogui. Kai sakome, kad buvo geri metai, turbūt negalvojame tik apie save: galvojame apie artimus žmones, bičiulius, savo kraštą... Ir jau nebėgal atplešti savęs nuo viso to, ką vadiname gyvenimu. Šių metų praėjo pusmetis, ir manau, kad man jis buvo visai neblogas. Pirmiausia aš džiaugiuosi, kad pavyko ir toliau sekasi paminėti jubiliejinius mūsų pirmosios knygos metus. Mažvydo "Katekizmo" 450-ąsias metines. Nors ir kukliai, "prisidėjau" prie šio jubiliejaus - pakartotinai išleista mano trijų dalių giesmė "Mažvydas". Pagal ją naujai, netikėtai, tačiau įdomiai "Vaidilos" teatre pastatytas spektaklis, režisuotas Algirdo Latėno, suvaidinusio ir Mažvydą. "Santara" Kaune išleido prieš 13 metų mano parašytą dramatinę apysaką "Daukantas", vokiečių kalba išėjo mano lyrikos rinktinė. Ši ta parašiau. Susiklostė nauja eilėraščių knyga, kurią vadinau "Rudens knyga". Rankraštis jau paruoštas, bet kol kas nėra vienas leidykla nesu jo tvirtai pažadėjęs. Taigi negaliu pasakyti, kad šis pusmetis mano gyvenime buvo tuščias. Gyvenata jame tiek, kiek pajęgta, kaip pajęgta. Jeigu ir antrasis pusmetis būtų panašus į pirmąjį, tai galėčiau pasakyti, kad buvo derlingi metai. Žinoma, būta ir nusivylimų, ir nesėkmių, ir apmaudo, ir pykčio. Tiesiog gyvenimas yra gyvenimas.

- Prieš penkerius metus prasitarėte, kad ketinate surinkti tąsyk paskubomis rašytus eilėraščius ir rinktinę, kuri būtų valstybės ir jūsų

Justinas Marcinkevičius:
žodžio darbai
nepalieka kartelio

asmeninio gyvenimo paliudijimas. Ar būsimoji jūsų poezijos rinktinė - iš šių eilėraščių?

- Ne. Tai yra pastarųjų ketverių metų eilėraščiai. Manau, kad knygos pavadinimas geriausiai nusako jos turinį. Tai "Rudens knyga". Rudens gamtoje, rudens žmoguje, rudens net ir metafizine prasme - jo pergalės prieš gyvybę, prieš formų gausą, tos pergalės beprasmiškumas. Ruduo paverčia mus krintančiais lapais, pažliugusiu arimu, apsiniaukusiu dangumi. Taip jau yra.

- Prieš gerą dešimtį metų, atskaidamas į vienos skaitytojos klausime nuskambėjusį pasiryžimą kvieisti lietuvių poeziją į "teismą", gindamas ją turėjot argumentu: keliasdešimties tūkstančių poezijos knygų tiražus, šimtus poezijos vakarų, susitikimų su rašytojais ir pan. Ar tebeturėtumėte argumentų, jei reiktų ginti šiandieninę poezijos mūzą ir jai tarnaujančius?

- Pagrindinis argumentas būtų skaitytojas. Laikas ir skaitytojas. Kitokių teisėjų turbūt nėra. Žinoma, per šį laikotarpį poezija, kaip ir knyga apskritai, "gynbos" argumentų gerokai prarado. Sovietiniais laikais poezijos knygų tiražai pasiekdavo net 50 tūkst. egzempliorių. Prisimeiname ir "Poezijos pavasario" šventes Kaune, Lakštingalų krantinėje, kai poezijos almanachai būdavo išgraibstomi, o poetai apgulami, prašant autografo. Dabar šito didele dalimi netekome. Ir netekome šiek tiek demonstratyviai nusišukdami nuo skaitytojų, atsisakydami nuo kontakto, kuris buvo. Tais laikais poezija buvo užsikrovusi gal ir per didelę našta - ji tarytum siekė pakeisti religiją, tikėjimą. Gal siekė to ne tiesiogine prasme, bet poezijos vakarai, skaitymai, knygų tiražai tartum liudijo, kad poezija gyvena žmonėse, sakyčiau, mistinį gyvenimą. Dabar kartais labai dirbtinai užsišifruodami savotiškai atgrežiamo nugara skaitytojui. Neteigių, kad turime kalbėti primityviai, kad turime aiškinti savo metaforas, skaidrinti vaizdinius ir t. t. Poezija visada turi žengti šiek tiek pirmą žmogaus, tačiau jo negali prarasti savo horizonto. Tada poezijos gyvenimas netekdų prasmės. Juk yra šalių, kur poezija iš tikrųjų jau nebereikalinga. Galbūt ir tokią ateitį žengiame ir mes?.. Dabar vietoje 30-80 tūkstančių egzempliorių išleidžiame tūkstantį, ir tai nieko nestebina. Aišku, dar ilgai bus žmonių, kurie skaitys poeziją, lauks poezijos, eis į susitikimus su rašančiais poezija.

- Beveik keturis dešimtmečius gyvenate vien "iš poezijos". Ar skalsi tai duona?

- Dabar gyvenu iš pensijos... Žinoma, susitikę su kolegomis kalbamės ne tik apie dangiškus, bet ir apie žemiškus reikalus. Ne sykį esu girdėjęs nusiskundimų, neviltes, įniršio. Gyventi iš kūrybos žmogui, ypač rašančiam eilėraščius, yra labai sunku, todėl daugelis ieškosi tarnybos spaudoje, radijuje ar kitur. Gal tai ir nėra blogai, nes tokiu būdu žmogus tarsi įmetamas į tą eketę, kurią vadintume tikrove. Už jos, tegul ir buitine prasme, atsiveria kur kas gilesnė ir sudėtingesnė žmogaus sielos užkabotai. Ir tokiu būdu kaupiasi rašančiojo energija, patirtis. Ji gal net šiek tiek formuoja jo pasaulį, mėgina veikti jo kalbėsena, ieško jo kūrybai, jo žodžiui adresato. Tokiu būdu gal tikriau, dramatiškiau pulsuoja tikroji kūryba. Žinoma, tam, kuriam reikia sukis dėl duonos karnio, tai nėra lengva.

Neskalsi tai duona. Manau, kad ūkiškai tvirtėjanti Lietuva suras daugiau būdų remti kūrybos žmones. Man regis, jei šiandien valstybė ir gauna tam tikrų dividendų, tai daugiausia iš kultūros ir

sporto. Išgirdome Europos Sąjungos nuomonę dėl mūsų pasirengimo narystei - manau, ten nėra nė menkiausio priekaišto mūsų kultūrai. Atsižvelgiant į tai, galima, matyt, daugiau remtis kultūra. Visai neseniai vienoje diskusijoje išgirdau ne tiek klausimą, kiek teiginį: nejaugi mes Europą eisime su Rumšiškių kultūra? Aš nežinau, su kuo mes eisime į Europą, bet žinau, kad be Rumšiškių kultūros, be lietuvių kalbos, be lietuvių liaudies dainų, be mūsų liaudies keramikos, tekstilės aš į Europą neisčiau. Man atrodo, tuo ir esame įdomūs. O visa kita, kas neturi tikro nacionalumo, veido, atspalvio, formos - kaip kokia prekė, pvz., džinsai ar išaugintas cukrinis runkelis, - tokie patys visoje Europoje.

- Bangavimas yra kultūros vyksmas - tai jūsų žodžiai. Šiek tiek pakeisdama kontekstą, noriu pritaikyti juos klausimui apie kultūros administravimą. Ar, jūsų many-ma, pernelyg dažnas "bangavimas" kultūros viršūnėse kartais nesukelia šturmo?

- Penkerius metus buvau Kultūros ir meno tarybos narys prie Kultūros ministerijos, "pergyvenau" kelis ministrus. Daugiau ar mažiau mačiau, jaučiau, kas vyksta kultūros pasaulyje. Stebėjau gana skaudžiai mėgintą vykdyti teatrų reformą. Ji nepavyko ir, tiesą sakant, nieko nedavė. Manau, kad kultūros administravimas būtų visiškai atsakyti administracijos ar valdymo, nes platus tas kultūros tinklas. Jis buvo gal dirbtinai sutrauktas, daugelyje rajonų, kaimo gyvenviečių uždaryti vadinamieji kultūros namai, kuriuose žmogus vis dėlto rasdavo laikraštį ar knygą, galėdavo stebėti vienokio ar kitokio kolektyvo ar atlikėjo gastroles, atėdavo pažiūrėti kiną. Neįmanoma ant kultūros kūrybos užnerti administracijos kilpą. Ji yra kaip šaltinis - neužgniažiamas ir nesutramdomas. Administravimas gali tik padėti jam sroventi, bet pakeisti jo tėkmės negali.

Antra vertus, nelengva pabūti ir "prie administravimo". Po penkerių metų baigėsi mūsų tarybos ir literatūros ekspertų komisijos, kurios pirmininku man teko būti, kadencija. Aš pasitraukiau. Tik todėl, kad ir kiti turėtų pavaikščioti ir posėdžius, pavartyti rankraščius, knygas, leidyklų planus ir nutarti, kurį leidinį remti valstybės dotacija, kurį ne. Tai visada sukelia konfliktinę situaciją. Kiekvienas, kuris prašo didesnės ar mažesnės dotacijos, yra įsitikinęs, kad jo kūrinys yra to vertas. O paramos negavus, kyla nepasitenkinimas ar net pyktis. Man atrodo, kad komisijos nariai bandė būti objektyvūs. Visi galvodavome apie tuos leidinius, kurie, mūsų supratimu, buvo gyvybiškai svarbūs Lietuvos kultūrai, istorijai, šių dienų saviraiškai. Pirmoje eilėje žiūrėdavome į palikimo, išeivijų literatūros leidimą, iki šiol nežinomą Lietuvai. Turėjome tokius kriterijus, kuriais remdamiesi seikėdavome lėšas, skirtas Vyriausybės.

- Nors ir pasibaigė jūsų kadencija, klausiu buvusio literatūros ekspertų komisijos vadovo: ar jau "parsivedėme" į namus visą Lietuvą, ar jau sutelkėme jos po svečias šalis išblaškytą kūrybinį palikimą?

- Aišku, kad ne. Nesu geras žinovas to, kas išeivijoje sukurta ir sukaupta kaip muziejinės, archyvinės ar mokslinės vertybės.

(mukelta į 7 psl.)

- Vienoje neseniai baigėsi aštuntasis tarptautinis šiuolaikinio šokio festivalis "Im Puls Tanz". Tris savaites trukusiame renginyje dalyvavo Billo T. Joneso (JAV), Anne Terese de Keersmaeker (Belgija), Marie Chouinard (Kanada), Maguy Marin ir Catherine Diverres (Prancūzija), kitos garsios Europos ir kitų žemynų trupės. Vienas festivalio akcentų buvo trys improvizacijos vakarai, kuriuose, be kitų garsenybių, dalyvavo ir amerikietis šokio avangardistas Steve Paxton. Greta festivalio taip pat vyko du tarptautiniai edukaciniai renginiai - "Pro Series" ir "danceWeb".

- Londono Hayward galerijoje - ekspozicija "Juodosios rapsodijos: Harlemono renesanso menas". Joje pateikta afrikiečių kilmės amerikiečių, trečiąjį šio amžiaus dešimtmetį dirbusių New York'e, kūryba: tapyba, skulptūra, fotografija, kinas.

- Amerikiečių aktorė Sandra Bullock paneigė gandus apie savo romaną su Chris O'Donnell, kuris kartu su ja vaidino biografiniame filme apie Ernest'ą Hemingway. "Jeigu turėčiau su juo romaną, vargu ar būčiau atvykusi į jo vestuves", - pasipiktinusi S. Bullock pareiškė Kelne. Ji teigė, kad nuotrauka, kurioje per filmavimo pertrauką ji guli Ch. O'Donnello glėbyje, tebuvo tik draugiškas pasveikinimas su gimtadieniu. 32 metų aktorė, išgarsėjusi filme "Greitis", taip pat pareiškė ketinanti nusi filmuoti vokiškame filme. Jos motina yra vokiečių kilmės, aktorė jaunystėje nemazai laiko praleido Vokietijoje. Paklausta apie "Grečio" tęsinį "Greitis 2", S. Bullock pasakė, jog filmas būtų buvęs sėkmingas, net jeigu ji būtų neištarusi nė žodžio.

- New Yorko moderniojo meno muziejuje iki rugsėjo 2 d. vyko brolių Stenbergų retrospektyva. Dailininkai labiausiai žinomi dėl ryškių trečiojo dešimtmečio sovietinio kino plakatus.

- Venecijoje tęsiasi 47 tarptautinė meno bienalė. Siemete joje dalyvauja menininkai iš 58 kraštų, kaip niekada gausiai atstovaujamos besivystančios valstybės. Ekspozicijos tema - "Ateitis, dabartis, praeitis".

- Paryžiaus G. Pompidou centre - ankstyvojo modernizmo Fernand Leger paroda. Antrajame dešimtmetyje F. Leger nuo kubizmo perėjo prie abstrakcionizmo, vėliau grįžo prie figūratyvinės tapybos.

- Washingtono nacionalinėje meno galerijoje - "Ankoro ir senovės Kambodžos skulptūra: šlovės tūkstantmetis". Eksponuojama apie šimtas VI-XVI amžiaus dirbinių. Tai - pirmoji khmerų meno paroda JAV.

- A. Landsbergio paskaitos Long Island bibliotekose: "Uždraustųjų knygų savaitė" "Lenkų poezija - kokybė po cenzūros padu". Freeport Library, W. Merrick Rd./S. Ocean Ave. rugsėjo 17 d., 7:30 vak.

- Legendinis juodosios keramikos mohikanas prof. Levo Bekeras, šiuo metu gyvenantis Berkman, Vesticijoje, skaitė plenarinį vasaros paskaitų ciklą "Juodosios keramikos semiotika majų civilizacijoje" Lietuvos Dailės Akademijoje. Šia proga jis buvo apdovanotas neformaliais pirmojo laipsnio Simonos ir Marijos ordinais. Juos įteikė grupės "52 molio motiejai" prezidentė Lina Liepaitė-Virintė.

Škaitytojai rašo "Darbininkui"

KODĖL SKELBIAMA KITOKIA PLB KONSTITUCIJA?

Kęstutis K. Miklas

Pastaruoju metu kompiuteriję per Internetą perduodama nepaprastai daug įvairiausių informacijos apie Lietuvą ir net lietuvių kalbą. Šalia kasdieninių žinių, telkiamų penkis dienas per savaitę, iš Lietuvos Telegramų agentūros "ELTA", iš dienraščių "Lietuvos rytas" ir "Kauno diena", per "Lithuania-on-Line" skyrių galima daug ko sužinoti apie Lietuvos Respubliką, jos seimą, vyriausybę bei jos įvairius padalinius, apie Lietuvos spaudą, radiją ir televiziją, apie meną, muziką, įvairias pramogas, sportą, įvairias organizacijas, turizmą, biznį, bankus ir daug daug kitų sričių, kurių čia sunku visų išvardinti. Nemažai informacinės medžiagos yra apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, o ypač apie neseniai įvykusį Vilniuje PLB seimą.

Skyrius apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenę yra papuoštas PLB emblema. Yra ir turinys. Virš jo yra įrašas - "Puslapius paruošė Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Lietuvos Respublikos seimo kompiuterių duomenų tvarky-

mo skyrius".

Labai nustebau, kai atkreipiau dėmesį į "naująją" Pasaulio Lietuvių Bendruomenės konstituciją, kur PLB vardas jau pakeistas į ULB, t. y. į Užsienio Lietuvių Bendruomenę, ir kad visas tekstas neatitinka seimo priimtai konstitucijai.

Seime buvo priimta senoji PLB konstitucija, nekeičiant PLB ypatybių, tik su valdybos pasiūlyta pataisa 4b straipsnyje ir su atstovų pasiūlymu, kad ateityje seimai būtų šaukiami kas treji metai ir tam laikotarpiui būtų renkama PLB valdyba, kontrolės komisija ir garbės teismas.

Kompiuteriję reklamuojama "naujoji" PLB konstitucija yra viena iš seimo paminėtų projektų, kuris seimui net nebuvo pristatytas svarstymui. Šis projektas, gan netobulai paruoštas trijų JAV atstovų, buvo padaugintas ir išdalintas daugumai seimo atstovų, bet niekad negavo eigos.

Gan kietai atrodo, kad kompiuteriję pateikiama pirmoji versija pataisytos seimo darbotvarkės, kurios niekas nesilaikė. Ji vėliau net porą kartų buvo keičia-

ma ir papildoma.

Dėl virš minėtos visuomenės klaidinančios informacijos reikia kaltinti PLB Vilniaus įstaigos personalą, kuris, gal ne iš blogos valios, nepasitikrines seimo prezidiume, grynai savo nuožiūra viską perdavė LRS kompiuterių duomenų tvarkymo skyriui.

Redakcijos prierasas: Kaip mums pranešė gerai informuoti šaltiniai, PLB Vilniaus įstaigos personalas Lietuvos Seimo kompiuterių duomenų tvarkymo skyriui perdavė naują PLB konstituciją. Kodėl buvo įdėta senoji, matyt, pakliuvusi su kitom bylom, nėra žinoma.

Skirtingos kartos.

Kathryn Kuzmich nuotr.

Sveikata - didžiausias turtas

Prarasi pinigų - nieko neprarasi, prarasi laiką - daug prarasi, prarasi sveikatą - viską prarasi!

Rytų išmintis

Senovėje žmogus turėjo būti stiprus ir ištvermingas. Jam reikėjo sumedžioti žvėrį, sukasti lauką, nesusalti, o tam reikalingi dideli fiziniai krūviai, užsigrūdinimas.

Šių laikų gyvenimas nereikalauja iš mūsų tokios aukos. Netrukus visiškai nebus fizinio darbo, tai kam tada kankintis, treniruotis grūdintis? Esi sveikas - didžiausias gyvenimo malonumas tiek, kiek gali; susirgai - kreipkis į gydytoją, kurį laiką pakentėk, paskui pasveiksi ir gyvenk kaip gyvenai, kol vėl susirysi. Numirsi - vadinasi, taip jau lemta, nėra ko iš anksto pulti į paniką. Taip samprotuoja ir gyvena dauguma žmonių, ypač kol dar jauni ir sveiki.

Tačiau turbūt retas iš mūsų norėtų sirgti, blogai jaustis ir tapti našta kitiems. Todėl kai kurie rūpinasi savo sveikata, seka įvairiomis rekomendacijomis, kurių šiais laikais yra be galo daug, o kartais net ir prieštaringų.

Sveikos gyvensenos mokytojų buvo ir gilioje senovėje, ir vėlesniais laikais. Nemirštantis mūsų tautos švietėjas Vydūnas 1928 metais Tilžėje išleido knygą

TIKROS ISTORIJOS

Juokas pro ašaras

Balys Sruoga pokštininkas išliko visą gyvenimą. Iš padaužos studentiško plečėsuojančiais skvernais ir skambančiu auskaru ausyje pamažu jis tapo solidus rašytojas, dėstytojas, šeimos galva ir didis autoritetas daugybei kitų jaunų padaužų, tačiau į gyvenimą ir toliau žiūrėjo tarsi nerimtai, tarsi juokais. Humoras jam padėjo išvėsti kraupius karo metus, gelbėjo Štuthofio koncentracijos stovykloje. Grįžęs iš "Dievų miško", B. Sruoga parašė kupinus satyros ir juodo humoro

prisiminimus, į kuriuos žiūrim pro ašaras, tačiau drauge negalim ir nenusiypsoti. Štai maža ištrauka apie tai, kokie buvo rašytojo ir lagerio "cenzoriaus" san-

tykiai:

"Viename laiške parašiau, kad veiniai žino, kiek dar laikys mane lageryje uždare. Sudraskė jis (mukelta į 7 psl.)

ŽEMIAUSIOS SKRYDŽIŲ KAINOS Į JAV MIESTUS

Pavyzdžiai kainų iš New Yorko viena kryptimi perkant bilietą | abi puses:

Chicago	\$109	Tampa	\$97
Los Angeles	\$107	West Palm Beach	\$108
Las Vegas	\$110	Miami	\$74
San Francisco	\$145	Orlando	\$81

Nuolaidos galioja ir | kitus miestus, taip pat | daugelį Europos miestų, įskaitant ir Vilnių.

Nurodytos kainos galioja šio skelbimo paruošimo metu

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161

1-800-77-VYTIS

atlanta IE, Inc.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites, o oro paštu - per 14-a darbo dienų

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ.

SEPTEMBER PICK-UP SCHEDULE

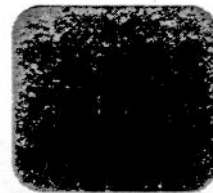
September 2	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
September 4	Kearny, NJ	11-12 noon
	Paterson, NJ	1-2 pm
September 8	Whiting, NJ	1-2 pm
September 9	Putnam, CT	1-2
September 11	Newark, NJ	11-12 noon
September 12	Philadelphia, PA	11-12 noon
September 13	Brooklyn, NY	12-1 pm
September 16	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
September 18	Kearny, NJ	11-12 noon
	Paterson, NJ	1-2 pm
September 25	Newark, NJ	11-12 noon
September 26	Philadelphia, PA	11-12 noon

For more information call 914-258-5133

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$699 r.t.

One way to Vilnius \$499

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296 - 4130

PASINAUDOKITE PAPIGINTOMIS KAINOMIS

pavasari ir vasarą, skrisdami į
Vilnių ir Rygą!

Mes taip pat siūlome patogius skrydžius ir keliones laivu į Karibų salas, Australiją, Aziją ir Europą.

Dėl daugiau informacijų skambinti:

AIREX TRAVEL AGENCY

382 Broad Ave.

Leonia, NJ 07605

(201) 944-1273 (800) 955-7370 (201) 947-2189

Ferrante Travel Center

135 Broad Ave., Palisades Park, NJ 07650

(800) 654-2432

(201) 592-8780

(atkelta iš 5 psl.)

Be jokios abejonės, rastume leidinių, rankraštinių veikalų, dalis kūrinių, kurie iki šiol nesugrąžinti ir vargu ar pavyks visus juos susigrąžinti. Nenoriu būti blogas pranašas, bet nežinau, kaip bus su Lietuvos metrika, prie kurios atkakliai veržėsi S. Daukantas. Yra archyvų, kurie dėl mūsų apsileidimo ar kitų priežasčių neatgabenti į Lietuvą. Yra ir kiti rankas, yra ką priglauti. Man atrodo, kad nepelnytai, gal ir nekokybiškai skeptiško vertinimo mūsų spaudoje susilaukė tremtinių kūryba. Tai yra mūsų istorijos dalis - mūsų širdies dalis. Taip, tremtinių kūrybai sunku varžytis su moderniąja literatūra, tačiau ji liudija laikotarpį, žmonių likimus, jų kančias. Reikėtų ją priglauti ir įrašyti į mūsų literatūros istoriją. Norėčiau pasigirti, kad buvau pirmas, dar "anais" laikais prakalbes apie tremtinių kūrybą. Turiu galvoje Dailios Grinkevičiūtės atsiminimų pateikimą, kai dar apie tai išvis nebuvo kalbama. O dabar, kai jau pasotinome savo smalsumą, lyg ir norėtume atsiolinti nuo to didelių išgyvenimų, kančios laikotarpio...

- Regis, atida tam laikotarpiui išliko bent jau valstybinių švenčių pavidalu. Mūsų kalendorius nužymėtas ir gedulo, ir džiaugsmo dienomis. Kas jums yra šios dienos, kaip jas švenčiate?

- Iš vaikystės prisimenu, kad šventė tarsi suartindavo žmones, tarsi suvienydavo juos. Net vienas kitam nepakantūs žmonės per šventes suartėdavo. Man nepatinka mūsų šventės, kai jos ne vienija, o skiria. Ypač tai galima pastebėti Vasario 16-ąją: viena šventė - vieniems, kita - kitiems. Iš tiesų, valstybinių švenčių šiandien kiek daugoka, bet tai pakoreguos gyvenimas. Pamatysimė, kuri iš tiesų yra Lietuvos žmonių šventė, kuri daugiau ar mažiau atneštinė. Grubiai tariant, reikia daugiau dirbti negu švesti.

Tas besitęsiantis susipriešinimas per šventes mane ir atbaido. Pagaliau švesti galima ir savyje. Gal net ir džiugesnė tam pa šventė, kai jos vėliava iškeli savo dvasioje, su savo artimaisiais. O šventės didesnį ar mažesnę triukšmą, erzeli mėgsta jaunesni žmonės. Todėl šventė reikėtų išnaudoti kaip priemonę jaunam žmogui formuoti, veikti jo dvasią, supratimą, kas yra Lietuva, tauta.

- Pamenu, kaip prisipažino esąs abejingas apdovanojimams, kai 1992-aisiais jums buvo suteiktas Pasaulio žmogaus vardas. Šiame būvate apdovanotas Gedimino ordino. Kaip priėmėte šį garbingą įvertinimą?

- Buvau labai sutrikęs. Iš pradžių galvojau, kad tai kažkoks nesupratimas, kad čia turėtas galvoje, ko gero, kitas Marcinkevičius. Algimantas Marcinkevičius - garsus širdies chirurgas, sukūręs savo mokyklą, iš tikrųjų daugeliui žmonių padėjęs. Bet, pasirodė, aš... Pasakyčiau, kad esu ne kartą sakęs, - ne medaliai ir ordina atneša laimę

Sveikata - didžiausias turtas

(atkelta iš 6 psl.)

rezervus, stengtis juos didinti arba nors palaikyti geroje būklėje.

Geriausia sveikatos ugdymo priemonė - fizinis darbas arba fizikultūra iki prakaito, kad pulsas padažnėtų dvigubai.

Sveikatai būtinos sąlygos yra fiziniai krūviai, užsigrūdinimas, saikinga mityba, mokėjimas laiku ilsėtis ir svarbiausia, moralinė svara: tik dvasios ir kūno harmonija padarys žmogų sveiką ir laimingą.

Justinas Marcinkevičius:

žodžio darbai nepalieka kartėlio

žmogui. Esu dėkingas, kad buvau pastebėtas, įvertintas. Kartais man atrodo, kad jau pačioje XX amžiaus pabaigoje pasaulio valstybės galėtų susitarti ir apskritai atsisakyti valstybinių apdovanojimų - visokių ordinų, medalių ar kitokių pažymėjimo ženklų, žinoma, tai turi įvykti visame pasaulyje, nes jeigu vienoje valstybėje bus atsisakyta, o kitoje - ne, tai nieko iš to neišeis.

- Skaitytojų seniai esate apdovanotas meile ir pagarba, o šit Jūsų kolegė poetė Dalia Saukaitytė viename interviu Jus pavadino Dievo "ruporu", sakydama, kad Jūs, kaip ir Kristus, savo kūryba mokote žmones meilės? Kaip įpareigoja tokie komplimentai?

- Kas yra nuo Dievo, tą žino tik pats Dievas. O šiaip apsišaukiančių mūsų daug yra... Nesakiau, pelnytą ar nepelnytą, tačiau žmonių dėmesį, meilę gal ir nuolat jatau. Tik mylėdamas žmogus tampa žmogumi. Tai buvo vienas iš mano gyvenimo ramsčių. Dabar aš jau mažiau susitinku su žmonėmis, nes sumažėjo pačių poezijos vakarų. Be to, lyg ir nutolo tas pagrindinis motyvas, kuris suvedavo žmones ir poetus anais laikais. Tai Lietuvos motyvas, tautos motyvas. Šiandien tai atrodo lyg ir pasene, lyg ir nereikalinga, lyg ir atgyventa. Kai tapau rašančiu žmogumi, man gyvenimo idealas buvo žmogaus ir kūrėjo vienybė. Kiek pajėgdamas stengiausi neleisti sau būti vienokiu tame, ką mes vadiname gyvenimu, o paskui jau kitokiu stotis prieš skaitytoją savo vienu ar kitu eilėraščiu. Mėginau kurti ta vienybę, kuri toli gražu ne visada man pavykdavo, tačiau bent jau pastangas žmonės pastebėjo. Tai taip pat daro mano gyvenimą ir eilėraščių kūrimą ne visiškai beprasmiu.

- Ne sykį ir ne viena proga esate šlovinęs lietuvišką žodį, tvirtinęs, jog tauta gyvena kalboje. Kaip Jus sužeidžia šiandieną gerokai pasiligojęs mūsų kalba?

- Tai turbūt mūsų dvasios liga. Žodis kaip niekas kitas liudija dvasios būseną, ir tai, ką girdime ar skaitome šiandien, man iš tiesų sukelia ir skaudulį, ir pyktį, ir sarkastišką juoką. Ne sykį esu sakęs ir rašęs, kad man visiškai nesvarbu, kas įveiks, nurungs lietuvių kalbą - ar rusų, ar anglų, ar kokia eskimų kalba. Lengviau laikmės ir gynėmės, kai buvome puolami didžiulės, galingos rusų kalbos. Dabar tarsi išskėtę apkabinimui rankas sustinkame anglų kalbą. Turbūt natūralu, kad tarptautinio bendravimo kalba taip įsiveržė ir taip sutinkama Lietuvoje. Taip turbūt ir turi būti, tačiau kitą kalbą sutikti derėtų su tam tikru atsargumu. Juk priimdami į savo namus svečią, aš neišmėtau viso to, ką turiu namuose, kas man iki šiol tarnavo. Aš neišmetu nei kėdės, ant kurios sėdėjau, net paveikslą, į kurį mėgdavau žiūrėti. Ir kitos kalbos priėmimas turėtų remtis būtent tokiu

santykiu, tokiu požiūriu į ją. Taip, tai bendravimo kalba, tačiau viešieji užrašai svetima kalba labai agresyviai braunasi į mūsų miestus ir jų vitrinas, mara tai kelia didelį nerimą. Braunasi, veikdami mūsų mąstymą, lygiai taip, kaip kadaise rusų kalba.

- Nuolatos nuoširdžiausiai sinaus žodžiais gąžinate skolą savo tėvui už iš jo perimtas žmogiškąsias vertybes. Pats esate ir tėvas savo vaikams, ir senelis - vaikaičiams. Kaip jums seka šios trys priedermės?

- Negaliu liautis stebėjęsis, iš kur mano tėvas turėjo tiek liaudiškos, žmogiškos pedagogikos; kaip jis nemokėdamas, neverdamas mokėjo auklėti, auginti žmones, savo vaikus, kaip bendravo su kaimynais, kaip pakėlė, išlaikė mūsų istorijos dramos, savo svajonių, planų ir pastangų žlugimą, bandymą pasikelti ir vėl žlugimą. Man tai didžiulė mįslė. Jeigu aš dar ką parašyčiau, tai norėčiau parašyti apie tėvą. Nežinau, ar pats buvau geras tėvas, bet norėčiau būti. Viskai, tapę tėvais, patiria beveik tą patį, ką ir mes patyrėm. Keista, tačiau ryšys tarp senelių ir anūkų - tartum kažkokia kompensacija seneliams už tai, ko jie negavo, ko nebuvo lemta patirti iš savo vaikų. Kodėl stiprus buvo Lietuvos kaimas? Todėl, kad po vienu gryčios stogu buvo mažiausiai trys kartos. Ir tai kaip cementavo, jungė įvairaus amžiaus žmones. Tai, ko vaikas negaudavo iš užimtų darbais ir kitokiais rūpesčiais tėvų, užpildydavo senelių išmintis, pasekta pasaka ar padainuota daina. Šito šiandien mes jau atkurti negalėsime, tačiau aš džiaugiuosi, kad yra tokia "institucija" kaip seneliai.

P. S. Dėkoju gerb. poetui už kelias valandas, paskirtas pašnekešiu, kurį Justinas Marcinkevičius vis pertardavo: ar ne "sisisibavome", ar ne per daug dėmesio jo asmeniui ir vertinimams? Žinojau, kad jokiais argumentais neįtikinsiu šio kuklaus žmogaus. Tiesiog kalbėjomės... O po pašnekesio Justinas Marcinkevičius padėjo už pastangas praversti jo ganėtinai uždarą gyvenimą ir širdį. KD

Lietuvių piknikas

Sekmadienį, rugsėjo 28 d., tuoj po 11:00 val. ryto šv. Mišiu, šv. Petro ir Povilo parapijos svetainėje, 216 Ripley Place, Elizabeth, New Jersey 07206, įvyks didžiulis lietuvių piknikas. Bus skanių lietuviškų valgių (kugelio, koldūnų, šaltibarščių, kopūstų su dešrėmis, balandėlių) ir galima bus nusipirkti lietuviškų skanumynų ir duonos. Džiugins mus ir graži lietuviška muzika. Veiks laimės loterija - bus daug įvairių laimėjimų! Klebonas Alfredas Žemeikis visus kviečia apsilankyti, maloniai praleisti sekmadienį ir kartu paremti lietuvišką veiklą ir parapiją. Bilieto kaina tik \$2.00 asmeniui ir juos galite įsigyti prie durų. Dėl tolimesnės informacijos galite skambinti į kleboniją 908-352-0737. Ypač šiame renginyje laukiami neseniai atvažiavę iš Lietuvos.

- Kaip tu drįsti rašyti, kad už surūdijusių vielų sėdi? Ar nieko kita ir nematai lageryje? Ar nematai, berželiai auga? Vėl jis man sako: Lauk! - Ir aš einu lauk...

Laišką perrašiau. Rašau: mūsų spygliuotų įelektrintų vielų tvora spindi žaizduoja kaip sidabrinė, smulkiu cukrumi apibarstyta. Už tvoros matyti trys berželiai, du kelmiai ir vienas grybas.

- Tu, niekše, čia vėl pribjaurojai?

Amžinybėn iškeliavus

Šių metų rugpjūčio 25 d. Philadelphiaje, Pa, sulaukęs 91 metų amžiaus, mirė monsinjoras Vito J. Martusevičius, ilgametis šv. Jurgio parapijos klebonas. Msgr. Martusevičius gimė 1905 lapkričio 27 d. Minersville, Pa., 1923 m. įstojo į šv. Karolio Boromėjo seminariją, Philadelphiaje, 1926-1932 m. studijavo Romoje popiežiškoje Laterano seminarijoje, iššventintas kunigu 1931 m. gruodžio 6 d. 1941 m. birželio 19 d. msgr. Martusevičius buvo paskirtas šv. Jurgio parapijos klebonu, Philadelphiaje, Pa. Popiežius Paulius VI pakėlė jį monsinjoru 1965 m. spalio mėn. Išklebonavęs 40 metų šv. Jurgio parapijoje ir atšventęs 50 metų kunigystės jubiliejų, msgr. Vito Martusevičius išėjo į pensiją 1981 m. ir pasiliko gyventi šv. Jurgio klebonijoje. Visą gyvenimą buvo veiklus ir mylimas parapijos kunigas, aktyviai

Vito J. Martusevičius

dalyvavo lietuviškoje veikloje, draugai ir parapijiečiai jį vadindavo Marty.

Msgr. Vito J. Martusevičius buvo palaidotas Philadelphiaje, 1997

m. rugpjūčio 28 d. Laidotuvių iškilmėse dalyvavo Philadelphiajos kardinolas Anthony Bevilacqua, vysk. P. Baltakis, OFM, ir Philadelphiajos vyskupai. ff

Ateitininkų Sendraugių Kultūrinės savaitės koncerto dalyviai kartu su Pranciškonų vadovybe po koncerto, įvykusio rugpjūčio mėnesį pranciškonų vasarvietėje Kennebunkport, Maine. Iš kairės: pianistas dr. Saulius E. Cibas, Tėv. Kornelijus Bučmys, OFM, pianistas William Smiddy, Tėv. Gabrielis Baltrušaitis, OFM, solistė Gina Čapkauskienė, Tėv. Rafaelis Šakalys, OFM, solistė Angelė Kiaušaitė, Tėv. Placidus Barius, OFM, provinciolas Tėv. Leonardas Andriekus.

Angelės Kiaušaitės nuotr.

Worcester, MA

Labdaros renginys

Nekalto Marijos Prasidėjimo vienuolijos Putname rėmėjai kartu su seselėmis spalio 5 d., sekmadienį, 1 val. p. p. Maironio Parke ruošia jų darbams paremti koncertą ir pietus.

Koncertą atliks Hartfordo vyrų dainos vienetas, vadovaujamas muziko Jurgio Petkaičio.

Rengėjai kviečia Naujosios Anglijos lietuvių į šį koncertą, į pietus, kuriuos paruoš pačios rėmėjos, o jos pietukios šeiminiškės, taigi pietūs bus labai skanūs. Tai pirmas renginys po besibaigiančios vasaros. Bus malonu susitikti su draugais, pažįstamais ir pasidalinti vasaros išpučiais. Be to, rūpinamės prezidento rinkimais, kurie šiais metais gruodžio mėnesio pabaigoje vyks mūsų Tėvynėje Lietuvoje. Jau rikiuojasi kandidatai vienas po kito į eilę

šiai vietai. Taigi Jūsų atsilankymo laukia rengėjai, seselių rėmėjai. Šaunus koncertas. Lietuviški pietūs, taip pat paremsite seselių vienuolijos darbus, nes ir jų santapos yra išsismusios - daug pareikalavo seselių naujų namų statyba Lietuvoje. Padėkime joms ir Dievui dėkokime, kad jas turime isikūrusias Naujojoje Anglijoje, nes be jų būtų labai liūdna. Jos rūpinasi mumis visais, pradedant mažiausiais ir baigiant gyvenimo saulėlydžio sulaukusiais. Liepos 27 d. per Susitikimo šventę matėme, kiek ten gražaus jaunimo buvo suburta. Jų atliekama programa žavėjosi daugybė šios didingos šventės dalyvių. J. M.

Paremdami lietuvišką spaudą, Jūs remiate lietuvių Amerikoje

PADĖKA

A. + A.

BIRUTĖ KYNASTAITĖ-BAGDŽIŪNIENĖ

Mūsų brangią ir mylimą žmoną, mamytę, močiutę, Birutę Kynastaitę-Bagdžiūniene po sunkios ligos, 1997 m. kovo 21 d., pasiėmė Dangiškas Tėvas.

Nuoširdžiai dėkojame jos Kauno gimnazijos kepelionui kun. J. Pakalniškiui už priešmirtinį patarnavimą ir kartu su Apreiškimo parapijos klebonu kun. V. Palubinsku už atsiveikinimo žodžius ir atšautas šv. Mišias.

Nuoširdi padėka giminėms, draugams, bei organizacijoms už taip gausiai išreikštus užuojautos žodžius asmeniškai arba raštu, už gausias šv. Mišias, aukas ir geleis.

Dėkojame p. M. Šalinskienei ir p. O. Barauskienei už visas paslaugas per laidojimo apeigas.

Lieka nuliūdę - vyras Antanas, sūnūs Paulius, Giedrius, Andrius ir duktė Dalia Šileikienė su šeimomis.

Balio Gaidžiūno poezijos konkursas

Pratęsiamas a.a. Balio Gaidžiūno vardo lietuviškos patriotinės poezijos konkursas JAV jaunimui (iki 35 m. amžiaus). Šį konkursą praversti, pagal mecenato B. Gaidžiūno valią, testamentu vykdytojas Jonas Kazlauskas įgaliojo JAV LB Kultūros Tarybą. Premijų dydis: pirmoji - 300 dol., antroji - 200 dol. Mecenasas, buv. "Dirvos" redaktorius, yra palikęs \$2,500 penkiems metiniams konkursams.

Norintieji dalyvauti pirmajame konkurse, turi iki 1997 m. spalio 1 d. atsiųsti savo kūrinių, niekur nespausdintą ir pasirašytą tik slapvardžiu. Pridėto vokelio viršuje turi būti tik slapvardis, o viduje - vardas ir pavardė su adresu. Siųsti: Stasė Petersonienė, 2534 W. 40th Street, Chicago, IL 60632. Primenama, kad šis terminas, spalio 1 d., paskutinis.

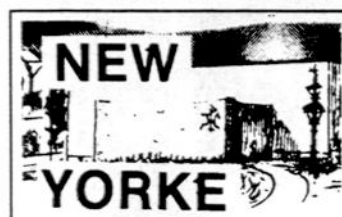
Pirmauja Švedija, Danija ir Suomija

Trys šiaurės šalys, garsėjančios savo skandinavisku socialinės rūpybos modeliu, pernai pirmavo tarp visų ES šalių pagal mokesčių ir socialinių išmokų sumos dalį skaičiuojant nuo bendro šalies vidaus produkto (BVP). Švedijoje šis statistinis rodiklis (surinkti mokesčiai plius socialinės išmokos), pagal kurį dažnai vertinama vyriausybės veikla, sudarė 55,2% nuo BVP. Danijoje šis rodiklis 52%, Suomijoje - 48,8%. Mažiausias rodiklis pernai buvo Airijoje - 34,5%, o vidutiniškai ES - 42,4%. Duomenis pateikė ES statistikos valdybos Eurostat.

Reuter

Skaitykite Darbininką ir pasiūlykite jį savo draugams!

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Motina Teresė, katalikė vienuolė, įkūrusi moterų vienuolyną Missionaries of Charity - Lietuvoje vadinama Motinos Teresės seserys - mirė š. m. rugsėjo 5 d. Kalkutoje, Indijoje, savo įkurtame vienuolyne, sulaukusi 87 metų amžiaus. Vienuolių tikslas yra pasiaukojančiai dirbti tarp pačių neturtinčiausių žmonių, varguolių, globoti sunkiausiai ligonius, raupsuotuosius, AIDS ligą sergančius, mirstančius žmones. Šiemet suėjo 51 metai nuo šio vienuolyno įkūrimo. Motina Teresė visą laiką buvo vienuolyno vyresnioji. Š. m. kovo mėnesį, dėl pašlijusios sveikatos, ji šių pareigų atsisakė. Motina Teresė 1979 m. gavo Nobelio Taikos premiją.

Kestutis K. Miklas, Lietuvos žurnalisto sąjungos pirmininkas, rugpjūčio 27 d. vėl išskrido į Lietuvą, kur rugsėjo 5-6 dienomis Vilniuje, kaip užsienio lietuvių spaudos atstovas, stebės vykstančią Rytų ir Vidurio Europos šalių prezidentų konferenciją ir nuo rugsėjo 7 d. Talmudo tyrinėtojo Gaono Eliahu 200-ųjų mirties metinių minėjimą. Taip pat dalyvaus pasitarimuose su Kauno miesto meru bei su Lietuvos šaulių sąjungos vadovybe ir Jurbarko įteiks New Yorko verslininko Simo Velonskio premijas dviem geriausiai baigusiomis A. Giedriaus-Giedraičio vidurinės mokyklos abiturientėms.

Woodhaveno mugė (Jamaica Ave.) šiemet vyks rugsėjo 21 d., sekmadienį, nuo 11 val. ryto iki 6 val. popiet. Šiame rajone gyvena nemažai lietuvių, todėl būtų įdomu pamatyti daug lietuviškų prekių. Jeigu norėtumėte pateikti savo prekių, skambinkite tel. (718) 805-0202.

"Darbininko" administracija pakartotinai prašo visų skaitytojų laiku pratęsti prenumeratą ir sumokėti atsilikusių mokesčių. Norėtume ypač paraginti tuos skaitytojus, kurie yra skolingi už porą ir daugiau metų. (adm.)

Vilniaus radijas praneša, kad nuo 1997 m. rugsėjo 7 d. jų programos lietuvių ir anglų kalbomis girdimos 9810 kilohercų dažniu 8 val. vakare.

"Saula medaus", 1996 metais Lietuvos Rašytojų Draugijos premijuota knyga, kurios autorius Julius Keleras, gaunama DARBININKO administracijoje, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY, 11207. Tel. (718) 827-1351. Kaina - 12 dol. su persiuntimu.

Spalio 26 d. penktą valandą popiet Kultūros židinio Didžiojoje salėje koncertuos legendinis ARMONIKOS ansamblis.

Prieš vienerius metus Brooklyn, NY, mirė Petras Ažuolas, veiklus New Yorko visuomenės veikėjas. Mirties metinių progą bus aukojamos mišios rugsėjo 21 d., 11 val., Apreiškimo parapijos bažnyčioje, Brooklyn, NY. Bičiulius ir pažįstamus prašome už Petro Ažuolo sielą pasimelsti.

New Yorko Lietuvių Atletų Klubas organizuojamas "Blusų Turgus" šiemet įvyks spalio 4-5 dienomis, Kultūros židinio didžiojoje salėje. Siekiant, kad renginys būtų sėkmingas, reikalinga įvairiausių, dar geram stovyje, daiktų: drabužių, avalynės, namų apyvokos reikmenų, įrankių, dviračių, žaislų, indų, užuolaidų, baldų, šaldytuvų ir t. t. Visą jau dabar galima atvežti į židinį (pagal susitarimą), tačiau jei negalite atvežti, bet norite paaukoti, skambinkite Jankauskams (718) 849-2260.

Apreiškimo parapija ruošia šaunią gegužinę - pikniką rugsėjo 14 d., sekmadienį, Kultūros židinyje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY. 11 val. Apreiškimo parapijos bažnyčioje bus aukojamos mišios. Pikniko pradžia 1 val. popiet Kultūros židinyje. Savo muzika visus linksmins Stasys Telšinskas. Bus galima gauti lietuviško maisto ir atgaivos. Visi laukiami!

Lithuanian/American Club of Northern New Jersey rugpjūčio pabaigoje atsiuntė 100 dol. čekį. Pinigai skirti DARBININKUI paremti. Drauge su čekiu buvo ir laiškelis, kuriame klubo išdininkas George Degutis dėkoja DARBININKUI už dedamas žinutes apie jų klubo veiklą.

Nuoširdžiai dėkojame klubo valdybai už dosnią paramą mūsų spaudai.

Zigmas Dičpinigaitis, Woodhaven, NY, apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. **Nuoširdžiai dėkojame mielam skaitytojui už mūsų pastangų įvertinimą ir didelę paramą spaudai.**

Š. m. rugsėjo 7 d., sekmadienį, Putnam CT, mirė sesuo M. Consolata (Angelė Paplauskaitė). Palaidota trečiadienį, rugsėjo 10 d. 10:30 ryte. Ji buvo viena iš penkių pirmųjų atvykusių steigti Nekaltai Pradėtosios Marijos Vargdienių seserų 1936 m. JAV.

"Nemuno" ansamblio koncertas K. Židinyje

Prasidėjus vasaros atostogoms, buvo paskelbta, kad liepos 5 d. Kultūros židinyje įvyks koncertas. Kaip tai? Tokiu laiku? Niekada taip nebūna! Šį kartą - išimtis: iš Lietuvos atvyksta kažkoks ansamblis, pasivadinęs "Nemuno" vardu.

Buvo galvota, kad koncertas nesutrauks publikos, nes rengia-

Suomijoje, Didžiojoje Britanijoje, Ispanijoje, Šveicarijoje, Belgijoje. Dalyvavo tarptautiniuose konkursuose, festivaliuose.

Ansamblį sudaro liaudies instrumentų orkestras, lietuviškos muzikos kapela, šokių ir chorų grupės. Daugiau kaip 100 jaunų žmonių aktyviai dalyvauja ansamblio veikloje. Jie koncertavo

daugiau kaip 1750 kartų, prieš atvykdamą į Ameriką, į kurią labai veržėsi, kad galėtų dalyvauti tarptautiniame festivalyje. Tad ir New Yorkas juos gundė, nes žinojo, ką reiškia šis didmiestis visų menų raidoje.

Atvykti jiems padėjo prof. dr. Rimas Vaičaitis. Jis čia profesoriauja Columbijos universitete, bet glaudžiai draugauja su Kauno technologijos universitetu, ten dažnai lankosi, talkina įvairiuose universiteto reikaluose. Prof. R. Vaičaitis tai ir suorganizavo - ansamblis atvyko, koncertavo Kultūros židinyje ir išleliavo tolyn. (Apie jo gastroles parašysime kitame "Darbininko" numeryje.)

Kas tas "Nemunas"?

Per K. Židinio sceną perėjo visokių ansamblių, pasivadinę įvairiais vardais. Iš jų tik retas liko atmintyje. Ir buvo galvota, kad ir "Nemunelis" nuplauks lėnai kaip paryčių vanduo.

Bet įvyko kitaip. Į sceną atplaukė didžiulis "Nemunas", nešdamas gausius kūrybinius vėjus.

Jų atsivežtoje programoje parašyta, kad "Nemunas" - Kauno technologijos universiteto tautinio meno ansamblis, įkurtas 1949 m. Jo vardas neatsitiktinai buvo parinktas. Kaip Nemunas surenka Lietuvos upių ir upelių vandenį ir virsta galinga Lietuvos upe, taip ir šis ansamblis užsimojo suburti geriausią Lietuvos jaunimą, kad šis, puoselėdamas lietuvių tautinį meną, stiprintų visų kovingumą ir išsilaukymą prieš okupantą.

Atsirado vadovų, kurie irgi ilgėjosi savo talentą įprasminti ir ieškoti naujų meno formų. Ansamblis atsidedęs dirbo ir tapo populiariu. Lankėsi Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Bulgarijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Kanadoje,

daugiau kaip 1750 kartų, prieš atvykdamą į Ameriką, į kurią labai veržėsi, kad galėtų dalyvauti tarptautiniame festivalyje. Tad ir New Yorkas juos gundė, nes žinojo, ką reiškia šis didmiestis visų menų raidoje.

Atvykti jiems padėjo prof. dr. Rimas Vaičaitis. Jis čia profesoriauja Columbijos universitete, bet glaudžiai draugauja su Kauno technologijos universitetu, ten dažnai lankosi, talkina įvairiuose universiteto reikaluose. Prof. R. Vaičaitis tai ir suorganizavo - ansamblis atvyko, koncertavo Kultūros židinyje ir išleliavo tolyn. (Apie jo gastroles parašysime kitame "Darbininko" numeryje.)

bet glaudžiai draugauja su Kauno technologijos universitetu, ten dažnai lankosi, talkina įvairiuose universiteto reikaluose. Prof. R. Vaičaitis tai ir suorganizavo - ansamblis atvyko, koncertavo Kultūros židinyje ir išleliavo tolyn. (Apie jo gastroles parašysime kitame "Darbininko" numeryje.)

Koncerto programa

Atvykdamai jie atsivežė ir atspausdintą programą. Ten įrašyta: ansamblio meno vadovas H. H. Ganusauskas, šokių grupės vadovas J. Vansevičius, vokalo grupės vadovė V. Čepkutė. New Yorko koncertą rengė N.Y. LB apygarda, Tautos Fondas, LB apylinkė Versmė.

Į programą sutelkta nemažai lietuviškų dainų, šokių, liaudiškos muzikos. Dauguma jų girdėta, žinoma, bet buvo ir nežinomu, atliktų su nauja interpretacija.

Ir panaudodami žinomas dainas, šokius, muziką, jie kūrė visai naują spektaklį. Jungė kelis šokius į vieną grandinę, ją išvedė savaip, su naujais kostiumais, nauju ritmu ir nauja režisūra. Jie

Prisimename Juozą Kreivėną

(atkelta iš 4 psl.)

gini institutą. Be to, yra studijavęs ir muziką. Jis lietuvinio lenkus Vilniaus krašte, ten ilgą laiką buvo ir mokyklų inspektoriu. Jis mokė vaikus lietuvių kalbos, istorijos, dainų ir kitų dalykų Vokietijoje pagėbėlių stovyklose ir laisvės krašte - Amerikoje. Jis visą laiką savo mokinius ragino būti gerais lietuviams ir prašė nepamiršti savo tėvų krašto.

Šio nusipelnusio žmogaus mirties dešimtmečiui paminėti Chicagoje buvo surengta akademija. Ji įvyko mirties išvakarėse - gegužės 23 d., 7:30 val. vak., Jaunimo Centro kavinėje. Čia apie J. Kreivėną kalbėjo jo buvusieji mokiniai, muzikai, mokytojai bei kitų šakų specialistai, su kuriais jam yra tekę dirbti. Gegužės 24 d. ryte Tėvų Jėzuitų kopyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už jo sielą. Taip pat Jaunimo Centre buvo paruošta kavutė, vyko Žilėvičiaus Kreivėno vardo muzikologijos archyvo lankymas.

Ši minėjimą organizavo Lituanistikos tyrimų ir studijų centras bei kom. Vlodo Jakubėno gimnazijoje, o baigė Mokytojų seminariją ir Vilniaus Pedago-

gini institutą. Be to, yra studijavęs ir muziką. Jis lietuvinio lenkus Vilniaus krašte, ten ilgą laiką buvo ir mokyklų inspektoriu. Jis mokė vaikus lietuvių kalbos, istorijos, dainų ir kitų dalykų Vokietijoje pagėbėlių stovyklose ir laisvės krašte - Amerikoje. Jis visą laiką savo mokinius ragino būti gerais lietuviams ir prašė nepamiršti savo tėvų krašto.

Šio nusipelnusio žmogaus mirties dešimtmečiui paminėti Chicagoje buvo surengta akademija. Ji įvyko mirties išvakarėse - gegužės 23 d., 7:30 val. vak., Jaunimo Centro kavinėje. Čia apie J. Kreivėną kalbėjo jo buvusieji mokiniai, muzikai, mokytojai bei kitų šakų specialistai, su kuriais jam yra tekę dirbti. Gegužės 24 d. ryte Tėvų Jėzuitų kopyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už jo sielą. Taip pat Jaunimo Centre buvo paruošta kavutė, vyko Žilėvičiaus Kreivėno vardo muzikologijos archyvo lankymas.

Ši minėjimą organizavo Lituanistikos tyrimų ir studijų centras bei kom. Vlodo Jakubėno gimnazijoje, o baigė Mokytojų seminariją ir Vilniaus Pedago-

SKELBIMAI

Lietuvė, baigusi Vilniaus Universiteto Filologijos Fakultetą, **gali prižiūrėti vaikus**. Kalba angliskai, lietuviškai, rusiškai, japoniskai, vokiškai. Tel.: 201 697-9652. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliskai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel: (516) 377-1401. (sk.)

Moteris iš Lietuvos ieško darbo. Tel.: (908) 782-0167. Kviesti Elvyra. (sk.)

ir persigrupavo, scenoje vyko veiksmas, palydėtas dainos, išdaigos.

Paprastai įprasta tautinius šokius atšokti sena tvarka, neieškant gilesnės interpretacijos. Publika prie to priprato. Ir toks menas pasidarė rutina, be žavesio, be kūrybinio spindėjimo. Reikia naujų išvalgių vadovų, kurie scenoje elgiasi drąsiai, tvarko pagal savo kūrybinę nuojautą. Tada visi jaučia kažkokį plandėjimą, patrauklumą. Tai naujas laukiamas lietuviškas menas!

Kadaise M. K. Čiurlionis šio amžiaus pradžioje, kai buvo rengiama pirmoji lietuvių dailės paroda, spaudoje kėlė klausimą: kaip sukurti savitą lietuvišką meną? Galime kopijuoti šokius, dainas, bet tai ne kūryba, kuri reikalauja vis naujo įnašo. M. K. Čiurlionis teigė, kad reikia senus lietuvių liaudies meno pradus sujungti su moderniojo meno laimėjimais ir tokiu būdu gausime naują lietuvišką meną.

Ši formulė gerai žinoma ir kitose tautose. Pagal tą formulę, iš puoselėjus arių liaudies šokių ir juos sumoderninus, buvo sukurtas vaidinimas "Riverdance".

Panašiai elgėsi ir "Nemuno" ansamblis. Žinomas dainas, šokius savaip interpretavo, kiek leido jų techniniai pajėgumas. Tokia Sadutė, tautinį šokį, parodė visai naujoje jungtyje.

Su medinėm klumpėm paprastai šokama keli šokiai, o svečiai surado visokių formų, niuansų, kaip padaryti įdomų programos vienietą, kuris truko apie 20 minučių.

Kai kas gal norėjo matyti ir kitokių tautinių drabužių, jau įprastine forma juos pritaikytus scenai. "Nemuno" vadovai tiksliai atskyrė socialines aplinkos ir teatro drabužius. Lietuviški drabužiai tinka vestuvėse, kitose iškilmėse ir masinėse dainų šventėse, kuriose nėra daug judesio ir kur kūrinių interpretacija paliekama įprastoje formoje. Scenoje visi drabužiai pritaikomi veikalui, judesiui, muzikai. Ir čia buvo keičiami ir keičiami drabužiai pagal šoki, muzikos nuotaiką, ritmą. Nenaudota margų spalvų, didelių jų derinių. Drabužiai spėsti teatrališkai, kad būtų ryškūs, netrukdytų pačiam šokiui ar dainai savo ornamentika. Kiekvieno šokio drabužiai papildė patį šoki, jį labiau išryškino. Kaip gražiai šoko kadrilį! Ten platiška ritmą kūrė ir šokėjų judesiai, ir jų plevėnų drabužiai. Kaip darniai tai sukurta!

Kai kas kalbėjo, kad spektaklyje esama ir rusiško meno elementų. Gali būti, juk tiek metų tauta buvo okupuota, didysis brolis visur diktavo. Bet tai tik smulkmenos, kurios pačios nubyrės nuo ansamblio. Jų darbas geras ir tvirtas - jie lietuvišką meną nori nauja kūryba atgaivinti, pagilinti. Ir tai jiems sekasi. Tie jaunieji ansamblio dalyviai, jų vadovai tikrai vertingai įpraminavo savo laiką, pindami naujai Lietuvai naują kūrybinį vainiką. Tik nepavarkite, nenutikite! Tegų jums visur ir visada sekasi!

Paulius Jurkus

SKELBIMAI

Puiki proga gražiai įsikurti šeimai, teisėtai atvykusiai iš Lietuvos. Reikia vieno asmens pajėgus sodybos priežiūrai, kito - virtuvėj, namų ruošoj ar prie ligonių. Kreiptis: Villa St. Joseph, P. O. Box 155 Thompson, CT, 06277. (sk.)

Dviem žmonėm išnuomojamas kambarys arti parduotuvių. Gali būti moteris, vyras arba pora. Tel.: (718) 235-9531. (sk.)

Moteris, turinti aukštąjį humanitarinį išsilavinimą, **gali mokyti lietuvių kalbos** vaikus ir suaugusius. Tel.: (718) 827-3913. (sk.)

Vertėja, dirbanti partnerystėje su emigracijos advokatu, siūlo įvairių dokumentų, laiškų, bylų, vertimų paslaugas, dirba vertėja teisminėse bylose. Tel: (718) 739-8257. (sk.)

Reikalinga šeiminkė prižiūrėti senesnio amžiaus žmones ir jų namą. Rašyti: Joseph Lugan, c/o John Conwood, P.O. Box 210270, Jamaica, NY 11421, USA. Tel.: (718) 235-9531 (sk.)

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išeivijos lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro pašto prenumeratą iki \$130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį \$130 rašyti "Lietuvos aidas" vardu ir siųsti JAV įgaliojiniu adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo: Josephine Lapšys, Dedham, MA - 15 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **rugsėjo 13 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. (914) 258-5133.

Klientų patogumui atidaromas naujas poskyris New Yorko mieste. Mūsų agentas **Julius** teiks patarnavimus jums patogiu laiku. Tel. (718) 348-4709.

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyne, Kultūros židinio kieme, buv. spaustuves patalpose, **rugsėjo 20 d.**, šeštadienį, nuo 1 val. iki 4 val. popiet.

Brooklyne mūsų atstovas yra Algis Jankauskas, tel. (718) 849-2260. Jis paims siuntinius iš namų.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

Maisto siuntiniai:
Šventinis \$39;
50 svarų įvairaus maisto siuntinys už \$98.
TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.

IEŠKO PARTNERIŲ

Būkonių žemės ūkio bendrovė, Būkonys, Jonavos raj., Lietuva, turinti 3,000 ha žemės, gyvulių, grūdų kompleksus, bei kitos paskirties patalpas, kurias galima pritaikyti siuvimui, mezgimui, baldų gamybai. (Galimi ir kiti įvairūs variantai).

Pageidauja surasti bendraminčių, įsteigti Lietuvos-JAV-Rusijos bendrą įmonę, gaminti žemės ūkio produktus bei lengvosios pramonės gaminius - juos realizuoti Rytuose ir Vakaruose.

Besidominčius prašome kreiptis Lietuvos laiku nuo 9AM-5PM.

Tel: 370-19543-23
Fax: 370-19-511-39

Direktorius: Lugauskas
New York tel: 718 438-4089 nuo 7pm-11pm
(Borisas)